

Redacția. Administrația,
și Tipografia
Brașov, piața mare Nr. 30.
Scrisori neremise nu se
primesc. — Manuscrisurile nu se
returnează.
SEERATE se primește la Admi-
nistrația în Brașov și la ur-
mătoarele birouri de anularea:
în Viena: M. Dukes, Heinrich
Klaus, Rudolf Mosse, A. Oppel-
scholger; Anton Oppel, J.
Demmer, în Budapesta: A. V.
Hildberg, Kiskiss Berna; în
București: Agenția Națională, Suc-
ursale de România; în Ham-
burg: Karoly de Liebenow.
Prețul inserțiilor: o soră
normală pe o coloană 8 cr. și
de, timbru pentru o publi-
care. Publicări mai dese după
tarif și învoială.
Reclame pe pagină a 3-a o
oră 10 cr. sau 30 bani.

GAZETA TRANSILVÂNIEI

(NUMER DE DUMINECĂ 41)

„Gazeta” ieșe în fiecare zi.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 12 fl., pe șase luni
6 fl., pe trei luni 3 fl.
N-rii de Duminică 2 fl. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminică 8 franci.
Se prezintă la toate oficiile
poștale din țară și din afară
și la dd. colectorii.
Abonamentul pentru Brașov
administrația, piața mare,
Târgul Inului Nr. 90 etajul
I.: pe un an 10 fl., pe șase
luni 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 cr.
Cu dăruți în casă: Pe un an
12 fl., pe 6 luni 6 fl., pe trei luni
3 fl. Cu o săptămână 5 cr. v. a.
sau 15 bani. Atât abonamen-
tele cât și inserțiile sunt
a se plăti înainte.

Nr. 227.—Anul LIX.

Brașov, Duminică 13 (25) Octombrie

1896.

Din cauza sfintei sărbători de Luni Țiarul
nu va apăre până Marți seara.

Alegerile și Românii.

Mult se mai muncesc și mai în-
grijesc gazetele maghiare de ceea ce
vor face „Valahii” la alegeri, de vor
intra în activitate, ori nu? Foile
stăpânirii ne chiamă în tabăra lui
Banffy; ele voiesc să ne vadă cu o
di mai înainte înjugăți la carul ac-
tivistății, ca să ajungem în dietă, decât
nu pe ușă ca omeni cinstiți, pe fe-
reștră ca nisece păcătoși și „ticăloși
Măria-Ta”.

Înzădar se svêrcolesc însă foile
maghiare de dorul de-a ne vedea
odată prinși în cursă, căci guvernul
Banffy cu colegii săi, cari, de incre-
duți și îngâmfați ce sunt la cōda
sărbărilor milenare stau să dea acum
cu barda în lună, nu vrêu să scie
de Români, nici ca activiști și nici
ca pasiviști, ci au hotărât să-i ridice
cu putera ori unde s'ar arêta cu pre-
tensiunile lor naționale și să le des-
ființeze până și curelele dela opine,
cari mîrșoș a Valah.

Până când diarele unguresci nu
mai pot încăpe de Valahi, guvernul
Banffy declară prin fișpanii săi, că
nu mai recunoșce „Valahi” în această
țară, și că prin urmare nici ca ale-
gători nu mai suferă ca Valahii să
ne intrunescă și să-și vadă de neca-
sările lor.

Din cauza acesta a fost oprită
cu numai conferența generală a
alegătorilor români conchiămată la
Sibiu, ci și întrunirile de alegători
de prin comitate câte erau să se
țină de Joi încōce, decând a sosit
porunca dela Pesta, că nu mai e
ertat să ne intrunim după naționa-
litate. Stăpânirii nu-i trebuie de
nici passivitate, nici activitate ro-
mânească, ci îi trebuie numai slugi,
cari din tōte părțile se-o sprijinescă
la lucrarea de a desnaționalisa pe
Români.

Astfel stând lucrurile, și noi
Români fiind opritii cu forța bru-
tală de-a ne întruni și de a desfășura
asupra atitudinii ce s'o luăm față
cu alegerile dietale, nu ne rămâne,
decât, cum am mai ȃis de repe-
țite ori, să ȃinem și să respectăm cu
sfîntenia hotăririle conferențelor
naționale de mai înainte.

Conferența noastră națională din
Ianuarie 1892 a hotărât cu privire la
alegeri, că poporul român, care de
fapt e scos din cadrul constituției
atât prin legi esceptionale, cât și
prin praxa la alegeri, nu ia și nu
pōte lua parte la alegerile dietale; de
aceea conferența națională decretază
față cu alegerile dietale passivitatea
generală absolută a tuturor Românilor
din Transilvania și Ungaria.

Acastă hotărîre a fost reînviată
și de conferența națională din Iulie
1893. De această hotărîre trebuie să
ne ȃinem și aȃ și să avem, cum am
ȃis, mereu în vedere, că numai în
unire și solidaritate mergînd ina-
inte cu toții putem să impunem
dușmanilor noștri, numai astfel put-
tem să împlinim chemarea noastră
națională!

BCU Cluj / Central
Tineretul nostru și „activitatea”.

Auȃiți cu ce scornitură ticăloșă
să vină acum foile unguresci, ca să
ne incurce și să ne ademenescă în
ajunul alegerilor dietale.

„Bărbații tineri români, ȃie
aceste foi, ard de dorul de a intra
în activitate și de-a se înfrăți cu
„Pișta” ori cu „Janesi” la alegeri.

Adecă tineretul nostru să fi uit-
tat intr'atâtă de datoria și de chi-
marea lui națională, încât să ardă
de nerăbdare de-a lua parte la ale-
geri și a-se înjuga astfel la carul gu-
vernului, sêu a altor partide ungu-
resci? Căci a intra în activitate în
vremile triste și destrăbălate de aȃ
numai acesta pōte însemna!

Ei bine, decât este așa; decât a
voi a te abate dela drumul ce ni

l'au tras hotăririle conferențelor
noștre naționale în împrejurările de
față ar însemna nici mai mult, nici
mai puțin, decât trădarea causei na-
ționale, apoi tocmai tineretul nostru
să fiă acela, care să se facă vinovat
de-o astfel de trădare?

Așa cevași numai rēutatea con-
trarilor de mōrte a neamului nostru
a putut născoci.

Nu! Ar însemna a vătēma cele
mai nobile simțeminte ale tinerilor
noștri luptători; ar însemna a mânji
stēgul curat și nepătat național, în
jurul căruia sunt ei strînși, decât am
intra și numai în discuția cu foile
vrășmașe națiunii noastre asupra in-
trebării rēutăciōse, ce au sândărit'o.

Scie fōrte bine fiă-cine, că bār-
bații noștri tineri au ȃinut și ȃin cu
credință și cu statornicia la progra-
mul nostru din 1881 și la partidul
național,

Nu ei, tinerii, sunt decî, cari
arȃnd de dorul activității, ce-o au
în vedere foile unguresci, ne fac
nouă Românilor rușine, sêu mai bine
ȃis își fac lor rușine, ci cei ce cu
astfel de activitate se indeletnicesc
ca să fiă lăudați de vrășmașii nea-
mului românesc, sunt bărbați în
etate înaintată. Cei ce se candidēză
pe ici pe colo, din mila lui Banffy,
sunt omeni ajunși în vērștă, trecuți
prin tōte norōiele.

Ori dōră un Beleș, Szerb, Vuia
etc. toți cei vechi, apoi Goldiș
(Goldfisch), Csokán János etc. cei
mai noi, sunt ei tineri? Ba sunt
omeni îmbētrăniți în ani și în fapte
antinaționale.

Apoi ce vreți dela asemenea
omeni, ca ei să reprezente tineretul
Românilor? Mai bine și mai cinstit
lucru ar fi, decât foile unguresci ar
recunoșce pe față și n'ar mai as-
cunde ceea ce scie și vede tōtă lu-
mea, că acei omeni, câți vor fi aleși
deputați, sunt omeni moralicesce ni-
miciți și politicesce mōrți înaintea
Românilor. În deșert îi va scutura

și electrisa Banffy, ei rămân mōrți
și nu pot învia.

Și adecă, ce vre-a Banffy cu ei?
Care este scopul lui, că vrea să-i
alēgă pe spranceană pe acei pre-
tinși tineri, pe acei mōrți vii?

Hm! Dōră nici Banffy nu e
numai de erî, și el a trecut prin
ciur și prin dārmon. Și cunōșce
bine pe acele suflete de slugi, pe
acei lingăi fără pic de simț de
cinste națională, și lacomi numai
de ași vedea satureate poftele lor
egoistice. Bine scie Banffy ce plā-
tesce cojocul unui Csokán János,
care mai are încă nerușinarea de-a
se fāli între ai săi, că a fost māna
drēptă a fostului pașă-fișpan în ni-
suița acestuia de a lega pe Năsēu-
deni de māni și de picior și de-a
vērî cuiul lui Pepelea în casa și
moșia pacinică a foștilor grānițeri.

Da! Acest Csokán încă se
umflă acum și în pene, căci stāpā-
nul lui de odinōră e la putere și
decî îi dā māna lui Csokán să pri-
vēcă de sus în jos asupra bieților
muriți, cari se numesc Români.

Ni-se spune, că, favoritul lui
Banffy, despre care e vorba, se
laudă printre Năsēudenii, că el va
fi acela, care va scie să lucreze pen-
tru împăcarea Românilor cu Ungu-
guri, că tēți ceilalți nu pricep ni-
mic, le va arāta el cum trebuie să
lucreze Romānul ca să fiă frate de
cruce cu Banffy.

Hm! Dēr nu le spune Năsēu-
denilor, ce vrea Banffy cu el, căci
dōră nu-l alege numai așa de pe-
trecere, când în locul lui ar avē
dece candidați jidani, cari ar fi gata
a contribui unul mai mult ca cela-
lalt în cassa fără fund a fondurilor
electorale ale guvernului.

Decă nu a spus Csokán János,
să spunem noi ce vrea Banffy cu
el și cu soții lui la candidația.

Banffy cere aȃ dela ei mai
mult, decât au cerut mai înainte
Wekerle, Szapāry și Tisza, pretinde
ca ei să nu mai tacă în dietă cum

FOILETONUL „GAZ. TRANS.”

Din istoria modernă a comunei Vlădeni și starea ei de acum.

De Jacob Zorca.
(Fine.)

Cu timpul ridicându-se poporul la o
poziția materială mai bună, scopul lui
mai sublim fū, ca să-și adune un capi-
tal pentru a edifica o biserică și o școlă
potrivită cu timpul. Se adună în tōte Du-
minecile cu discul în biserică până la anul
1882, când suma ajunsese la 422 fl. Se înțe-
lege de sine, că tot din banii acestia se
acoperiau speșele curente ale bisericii. În
anul 1862 se sistă umblarea cu discul și
se făcū o repartitie anuală, pe fiă-care fa-
milia câte 20 cr. Fondul bisericii creștea
fōrte iute din cauză, că era lipsă mare de
leat și omenii trebuiau să ia împrumut cu
cămēta. Acum, avēnd și biserica un fond,
și părăsira pe creditorii cei vechi, cari erau
marī cāmētari și-i beliau amar, și începurā
să împrumute mai bucuos dela biserica
cu 12—15%.

În anul 1870 se puse adevărata basă
la fondul bisericii, făcēndu-se o repartitie
după clase asupra locuitorilor. Se făcurā 3
clase și așa, că cei din cl. I. dedeau câte
3 fl. pe an, cei din cl. II. 1 fl. 50 cr., și
cei din cl. III. 1 fl. Taceșele acestea s'au
încasat regulat în decursul anilor. Cu această
ocasiune și spre încurajarea poporenilor
depuserā: D-l protopop Ioan Mețianu 50 fl.,
ēr dintre Vlādăreni parochul Iacob Balcāș
60 fl., și mai târziu încă 100 fl., parochul
Dragoș un fēnaț în valōre de 100 fl., no-
tarul Iacob Zorca 80 fl., Ioan Podar 50 fl.,
George Ienache, Ioan Sandi și alții alte
sume mai micī, astfel că fondul acesta
administrat corect creștea din an în an cu
pași mari spre a tuturor bucuria.

Dintre membrii comitetului parochial
au stărut și conlucrat mult la înmulțirea
și administrarea bună a fondului bisericesc
cu deosebire învētătorul Ioan Podar, epi-
tropul Elefterie Stoia, Simion Cāmpeanu,
Toma Micu, Toma Poteōvā, Ioan Poteōvā,
Michāilă Șteblea. La finea anului 1875
fondul era de 16,000 fl.

În anul acesta se hotărî, că în locul

vechei biserici stricate să se zidescă una
nouă. Se escrise licitațiune publică minuendă
pentru edificiul, la care rămase minusofe-
rentul cu 10,100 fl., obligāndu se omenii a
da tot materialul necesar, precum pētră,
cārāmidă, var, țiglă, lemn, fer și nēsip. În
decursul anului fiă-care locuitor aduse din
Perșani câte 1/2 stānjin de pētră, făcēndu-
se fundamentul bisericii. În anii următori
câte o mie de cārāmidă și o bute de var.
La finea anului 1878 biserica fū terminată
și în 1 Ianuarie 1889 sfințită. Tōte che-
lțuile s'au computat cu suma de 32,000 fl.

După o paușă de 4 ani, adecă în
anul 1882, se ridică edificiul școlii corēs-
pundētor legilor. Spre scopul acesta se fo-
losi tot materialul de zidire dela biserica
cea vechiă. Școlă are 3 săli de învățămēt.
O parte a edificiului serveșce ca cancelaria
comunală. Speșele de zidire s'au urcat la
4200 fl.

În anul 1893 s'a făcut frunțarul (tēm-
pla) bisericii, lucrat din lemn cu multă
măestria și împodobit cu tablouri. Speșele
s'au urcat la suma de 3000 fl. Tot în anul
acesta s'a cumpērat un orologiu mare de

turn cu 500 fl., care funcționeză regulat.
În chipul acesta întocmită biserica este
decorul satului, fiind una dintre cele mai
mărețe din tōtă împregiurimea. Până la
anul 1890 funcționau câte 2 preoți, de
atunci însă, murind Iacob Balcāș, rămase
numai unul, anume actualul preot Iacob
Zorca. La stăruița acestuia în anul 1894
s'a cumpērat pentru biserică dela comuna
Brașov locul de mōră din sat și mōra din
cāmp și dreptul de apă ca regal pentru
mōră cu suma de 2405 fl. Pentru repara-
turile necesare s'au mai cheltuit 1600, așa
că tot regalul de mōră și mōra costă 4005 fl.
care aduce bisericii un venit anual de
400—500 fl.

La școlă serveșce câte 3 învētători cu
salar de 200—300 fl. Acum sunt numai
doi, anume Iōn Podar și Toma Dragoș.
Numērul școlarilor e de vre-o 200, ēră la
cursul de repetiția sunt vre-o 50. Instruc-
țiunea se face cu bun succes, căci vre-o 5—7
școlari de aici, cari cercetēză acum școlile
medii din Brașov, să disting atāt prin inteli-
gință, cât și prin diligență și bună purtare.
E regretabil însă, că nu se duc atātia câți ar

au tăcut până acuma, ci vrea ca acești becisnici păcătoși să strige în dietă în gura mare contra „agitatorilor români“, să strige, că aceștia amăgesc poporul și despre popor să dică acești slugoi, că este mulțumit până după urechi cu constituția și cu legile unguresci și ei înșiși să strige, că ard de dorul de-a se turci cu totă „rubedenia“ lor, cu fiii, frații, cumnații și nepoții lor, cu cățel și cu purcel.

Ce-i drept o s'o aibă cam greu „fratyele“ Csokán să țină vorbiri unguresci în dietă, fiindcă în timpul cât a petrecut cu studiile lui în Pesta, n'a putut învăța cum se cade limba ungurescă, din care cauză se dice, că odată a și mâncat o trântelă la examen.

Dér nici meșterul său Banffy nu-i tocmai orator mare de spăriat, deși limba ungurescă e limba lui natală; adese-ori i-se împedecă limba și i-se incurcă ițele vorbirei, dér atunci el iute o taie și o întorce pe șleul lui. De ce se nu fi învățat și Csokán ceva dela el?

Destul, că a derék Csokán va trebui să-și jöce rolul ce i-l'a croit stăpănu său până la sfârșit, și credem, că nu ne înșelăm când dicem, că acest om cu puțină carte și cu multă viclenie a pus chiar preț lui Banffy pentru mamelucia sa și se va fi legat, că, fără genă de sintaxa ungurescă, va da cu măciuca în partidul național român.

Cine scie, ce aspirațiuni mai are „marele învățat“, burduf de carte, dela Năsăud, căci ni-se scrie, că pe acolo, ca și pe la Pesta, se vorbește, că ar aspira chiar la catedra de limba română dela universitatea din Pesta.

Vedeți dér, că nu i tocmai așa de modest „fratyele“ de cruce al lui Banffy, și așa dér ne putem aștepta dela el la toate nădrăvăniile. Nu ne indoim, că e gata ori și când se se facă în înțelesul adevărat al cuvântului ciocan în mâna lui Banffy.

Și ca se nu ni-se dică, că vorbim numai așa în vânt fără nici un temei, spunem cetitorilor noștri, că ciocănela, ce are de scop să dărime până la pământ zidul partidului nostru național, a început-o deja „fratyele“ cel cu ismene largi Beleş. Acest mameluc, care a făcut deja slujbă mai multor miniștri-presidenți, nu și-a deschis gura 15 ani și mai bine. Acum de-odată în cercul electoral al Radnei, unde pôte că a vorbit unguresce, ca să-l audă Ungurii de acolo, se face vitéz și dă cu măciuca în partidul popular catolic; dér nu se oprește aici, ci își

înverte măciuca, ca să lovescă și în „agitatorii poporului român“.

Mai trebuie să spunem, că asta a făcut-o numai la poruncă, căreia trebuie să i-se supună, după-ce a primit odată paralele jidovesci ale lui Banffy?

Lui îi vor urma, negreșit, și ceilalți păcătoși, cari s'au legat lui Banffy ași batjocuri națiunea, injurând și insultând pe luptătorii ei și cei ce nu se vor lega, seu altfel nu vor oferi destule garanții, că pot să facă slujba așteptată, nici că vor eși la alegeri. Pe aceștia, Banffy, îi va delătura, punându-le contra-candidați. Așa i-s'a întâmplat lui Goldfisch la Ceica, așa lui Fășie Todor în Beiușiu, unde i-s'a pus contra-candidat un alt Armén, faimosul Algi.

Așa-déră candidații cei ce în imboldul tineretei lor ard de dorul de a face slujbă activă lui Banffy vor trebui să i-se lege și să i-se dea legați de mâni și de picioare.

Acésta va fi gloria activistă, ce așteptă pe desertorii din șirurile combatante ale poporului român. Dér se vedem și pe ceilalți „eroi“ ai tineretului, cari ard de dorul activității.

Ese la ivelă mai întâiu „feciorul popii“ dela Voila. Acesta, după ce a luat în bătaie dejoc interesele solidarității noastre naționale, a avut în periodul din urmă rolul de fătăreș, mergând aci cu guvernamentalii, aci ca dissidenții lor, aci cochetând cu kossuthiștii, cari îl învredniceau pentru fiă care compliment ce li-l'facea cu câte un „éljen“.

Despre acest candidat de ocaziune a străbătut aici faima, că ar fi intrat în tocmeală cu Jidanul milionar Krausz din Pesta, ca să-l ajute a fi ales deputat într'un cerc electoral român din țera Oltului. Se mai spune, că ar fi vândut chiar cercul său electoral Jidanului pentru 20,000 fl. și el, feciorul popii, se aruncă acum pe alt cerc, punându-și candidatura în contra lui Mikszáth. Inregistrăm faima acésta așa cum ea este lătită, și precum și-a aflat ecoul în foile unguresci; am dori însă, ca ea să nu se adevărească, căci prea ar da de batjocură pe foștii săi alegători, cari l'au ales contra lui Ullman în speranță, că nu va da mâna cu Jidovii, plaga poporului din țera Oltului.

Mai este încă numit între candidații aprinși de dorul activității și Aurel Simon, farmacist. Despre acesta se spune, că pe când studia nu era privit de tinerime ca Român rău. Foile maghiare povestesc, că ar voi să candideze ca deputat naționalist cu programul lui Banffy.

Asta ar însemna, că acest farmacist, vai de el, ar umbla să invenineze și el cauza română atât de mult prigonită și urgisită.

Éta prototipul acelor „tineri“, cari se îmbuldesc la ôla cu carne a lui Banffy și soți de dorul cel mare al activității.

Acești „tineri“ represintă păcatele vechi ale celor slabi de ânger și pierduți, cari alergă rătăcind după câte un os de ros, uită de îndatoririle lor către poporul, din care s'au născut și se fac într'un fel seu altul uneltele dușmanilor, toporisce la securea, cu care aceștia vor să taie rădăcina vieții noastre naționale de sine stătătoare în acest stat.

Nu! Acești „activiști“ nu sunt, nu pot fi nici o clipă măcar expresiunea tineretului nostru, care pôrtă cu sfințenie în sinul său idealul sfânt al nișuințelor noastre de libertate națională!

Oprirea conferenței din Sibiu.

Încă de ađi săptămână d-l Dr. Ioan Rațiu a făcut arătare la primăria orașului Sibiu cu grai viu, că a convocat conferența generală electorală a alegătorilor români, pe ziua de 24 Octomvre în Sibiu.

Pentru a implini toate formalitățile prescise, Miercurea trecută d-l Dr. Rațiu a comunicat primarului în scris arătarea pe lângă ordinea de ă stabilită pentru conferență:

Éta actul arătării:

Onorate Domnule Primar!

Pe 24 Octomvre n. 1896 am convocat conferența generală electorală a alegătorilor români, despre ce v'am fost avisat deja verbal. Acum am onorul a vă aclude ordinea de ă stabilită pentru aoea conferență.

Sibiu, 21 Octomvre n. 1896.

Dr. I. Rațiu.

Ordinea de ă

pentru conferența generală electorală a alegătorilor români din Transilvania și Ungaria, ce se va ține Sâmbătă, la 24 Oct. n. 1896, la 10 ore a. m. în Sibiu.

1. Deschiderea ședinței prin domnul Dr. Ión Rațiu.
2. Constituirea biroului: alegerea unui președinte, vice-președinte și a doi notari.
3. Raportul comitetului electoral central despre ultima sesiune.
4. Atitudinea alegătorilor români față de alegerile dietale.
5. Alegerea unei comisii de 30 pentru compunerea unui proiect de concluse.
6. Votarea concluserilor și alegerea unui comitet pentru esecutarea lor.
7. Inchiderea ședinței.

Dr. Ión Rațiu.

Joi pe la 11 ore a. m. d-l Dr. Rațiu a primit dela primăria actul oficios, prin care se anunță oprirea.

Éta-l:

Nr. 125/896—pres.

Onoratului Domn

Dr. Ioan Rațiu, avocat, Loco.

Cu privire la însinuarea verbală, ce ai făcut-o d-ta, — pe lângă predarea „unei convocări“ tipărite — că adevărat intenționat a convoca în Sibiu, pe 24 l. o. la o adunare generală electorală pe alegătorii de limbă română din Ardel și din părțile ungurene, respective pe bărbații de încredere exmiși, de aceea am onore a te încunociința, că nu sunt în poziția de a pute concede ținerea acestei adunări.

Motivele acestei opriri: de o parte împregiurarea, că alegătorii chemați la adunarea amintită mai sus se grupază, nu după cercuri de alegere, ci după naționalitate, ceea ce s'a declarat deja ca neadmisibil încă în rezoluția mea din 11 Marț, nr. 56/1896 pres. dată în chestia convocării intenționate a adunării alegătorilor români pe 15 Laiu 1896;

de altă parte împregiurarea, că sunt convocați nu direct alegătorii dietali, ci bărbații de încredere aleși de aceștia formeză o procedură, care stă în contradicție cu ș-ul 104 (art. de lege XXXIII din 1874) al legii electorale și astfel și prin acestă se motivază opreliștea.

Domniei-Tale își stă în drept a face în decurs de 8 zile, la vice-comitele comitatului, recurs contra acestei hotăriri.

Sibiu, 21 Octomvre, 1896.

Drotleff m. p. primar.

Revistă politică.

Români bucovineni și alegerile.

În fața viitorilor alegeri comunale din Austria, dela cari depind foarte mult alegerile pentru senatul imperial și pentru dietă, și în fața stărilor politice generale din Bucovina „Gazeta Bucovinei“ a scris un ciclu de articole intitulat „La situația“, dintre cari cel din urmă articolă nesce astfel: „Intrégă acțiunea noastră în luptele politice — în mod esențial se deosebesce de lupta partidelor strict politice. Noi nu suntem numai un partid politic, ci în primul loc un partid național. Prin urmare și lupta noastră în multe privințe are un caracter special. Ea are scopul de a restabili o stare normală de lucruri într'o situație abnormală. Lupta noastră e cu mult mai înaltă, mai complicată și pune în chestiune interese de ordine foarte diferite. De aci urmază, că membrii partidului nostru politic-național au un punct de rađim într'un ideal cu mult mai înalt și mai stabil. Noi,

trebui, mai departe la învățatură. Asta vine de acolo, că între împregiurările de ađi ômenii nu prea au încredere în aceea, că copiii lor se vor feriici cu școla în țera acésta.

Parochia Vlădeni se ține de tractul protopresbiteral al Branului, care a avut în fruntea sa ômenii ca Bratu Baiu și Ión Meșianu, despre cari mai adese-ori a fost amintire. Dela 1884 încôce este protopop Traian Meșian cu reședința în Zărneșci.

Averea bisericii și a școlei este administrată de epitropia și comitetul parochial, după ultima soocetelă ea este de 3248 fl. 97 cr.

Averea acésta a câștigat-o biserica mai ales prin donațiunile credincioșilor săi. Cinste și laudă astorfel de creștini.

Salariile funcționarilor.

Până mai de curând, salariile funcționarilor în proporțiune cu serviciile lor erau de tot mic, căci comuna nu era în stare a suporta greutățile; îndată ce se îmbunetăți pozițiunea materială a locuitorilor, începură a ridica și salariile astfel,

ca astăđi toți funcționarii primesc salariile lor, cei bisericesci din casa bisericii și dela popor, și cei comunali din cassa comunei, și anume:

I. Proctul: 1) Din fondul bisericii anual suma de 180 fl.; 2) dela 330 familii a 50 cr. — 165 fl.; 3) dela 20 familii veduvite a 25 cr., — 5 fl.; 4) dela 50 boțeze a 30 cr. — 15 fl.; 5) dela 10 cununii a 4 fl., — 40 fl.; 6) dela 15 morți mari a 4 fl., — 60 fl.; 7) dela 5 morți peste 7 ani a 3 fl., — 15 fl.; 8) dela 20 morți sub 7 ani a 1 fl. 50 cr. — 30 fl.; 9) dela pământurile bisericesci circa 50 fl.; 10) dela alte venite stolare circa 40 fl. Suma 600 fl.

II. Cântărețul: 1) dela 330 familii a 20 cr., — 66 fl.; 2) dela 20 familii veduve a 10 cr., — 2 fl.; 3) dela 15 morți mari a 1 fl., — 15 fl.; 4) dela 25 morți mici a 30 cr., — 7 fl. 50 cr.; 5) dela sfeștanii mari și alte servicii 9 fl. 50 cr. Suma 100 fl.

III. Învățătorii primesc din partea bisericii fiesce-care salar fies de 300 fl.

IV. Dintre funcționarii comunali: Notarul 400 fl. la an, Primarul 80 fl. la an,

Vice-primarul 20 fl. la an, Cassarul 60 fl. la an, Colectorul 60 fl. la an, Vice-notarul 20 fl. la an, 3 consilieri câte 10 fl. — 30 fl. la an.

Starea economică și socială.

1. Ocupațiunea locuitorilor. Afară de lucrarea cea sêrguincioasă a pământului lor restrêns și puțin roditor Vlădărenii au fost în trecut ca și acum siliți să-și caute cele de lipsă pentru traiu și pe alte căi, anume ca economi de vite, negustori, meseriași dela țera, cărauși și ca servitori. În Vlădeni se produce sêcară, orz, ovês, cucuruz, picioici, apoi fasole, napl. Prin grădini sunt legumi și puține pôme. Pădurea câtă e, este totă de fag.

Că economii de vite s'au ridicat în timpul din urmă este de a se mulțami regulilor celor bune de pășunit, precum și îngrijirei de vite de prăsilă de o rassă mai bună. Ei țin mai ales vite cornute și porci, éra cai și oi au mai puține. Acum avem în sat cu totul 1141 vite mari cornute, 221 vite mici cornute, 300 porci, 110 cai. Pe lângă casă mai țin ômenii găini, rațe,

gâsce, curci. Prin vale se află pești și raci. În păduri se află și fiară sêlbatică, mai ales porci sêlbatici se află mulți prin pădurile din apropiere încât nu e lucru mare, ca preumblându-te să te întilnesci cu căduri mai mari.

Mai sunt și lupi, urși, vulpi, viezuri, căpriore, iepuri, rațe ș. a. — Până la fâcerea drumului de fier, Vlădărenii se susțineau mai ales cu căraușia și cu negoțul. Ei duceau mărfurile comercianților din Brașov cu deosebire pe la Bistrița, Dej, Gherla. Cărau fier de pe la Huediu, Trăcău și chiar de pe la Dorna din Bucovina, apoi sare dela Parajd, petrii de móră dela Ciccu ș. a. Cu o cale făceau înșiși negoț cu păsat, graț (Gerste), pesce din România, vin dela Mediaș, brânză, ulei, ôle, lumină, fețe de perină, bete, brâne etc. Erau bine cunoscuți prin toate țările locuite de Românii.

Ca meșteșugari își pregătesc ei și guri diferitele unelte de economie, precum caré, rôte, rôbe, scări, scaune, loșet, forme de țigle. Sunt și vre-o patru zidari. Femeile fac pânză, pânură, lepedee, fus,

ca partid, luptăm pentru afirmarea drepturilor la existență națională și la o viață demnă și respectată a unui popor întreg. Nu avem în lupta noastră simple desiderate, cari ar privi organizarea cutărui detail al vieții noastre comune; pe deasupra tuturor noi avem un principiu, un drept natural, care pe toți ne cheamă la un loc și ne obligă să lucrăm cu stăruință și cu onestitate pentru realizarea acestui principiu: *Suntem Români și ca atare vom să rămânem*, și datorii suntem cu toții să luptăm contra tuturor acelor, cari ne contestă séu tind să ne răpescă ceea-ce constituie caracterul nostru național-românesc.

Goluchowski asupra situației politice. Ministrul de externe austro-ungar, contele Agenor Goluchowski, după cum se depeșeză din Viena, a sosit acolo alaltăieri din concediu. Fiind întrebat de către un cunoscut al său asupra situației politice europene, Goluchowski răspunse, că acesta e deplin mulțumitor și nu e temă de nici o încurcătură.

Esistă alianță ruso-francesă? *Wirchow*, cunoscutul învățat german, fiind întrebat de diarul frances „Figaro“ asupra alianței franco-rusesci, răspunse următoarele: „Nu știu decât cert în realitate o alianță; în Germania se cam crede, că alianța, decât să încheiat, e îndreptată contra Germaniei. În tot cazul însă ar fi lucru nebun, când Franța n'ar conlucra la pace“. Învățatul italian *Lombroso* se exprimă astfel: „Entuziasmul din zilele trecute al Francesilor dovedește, că Franța numai după nume e republicană, în realitate e birocratică și militară“.

Disolvarea Sobranjei bulgare. Alaltăieri ministrul președinte bulgar *Stoilor*, după un consiliu ministerial președat de domnitor, a obținut dela principele *Ferdinand* învoierea, ca dieta țerei, numită Sobranja, să fie dizolvată. Se asigură, că și în Bulgaria e aproape chiar așa de încurcată starea politică ca și în Serbia, și nu se poate prevedea de loc ce constelațiuni vor mai urma în țera, peste care au trecut atâte năapstii.

Reforme în Persia. Șahul Persiei are voința fermă de-a introduce reforme radicale în Persia. Astfel de curând a dat un Ferman, în care înainte de toate interdicte strict vinderea și cumpărarea de demnități. Mai încolo se dispune în Ferman,

ca pe viitor funcționarii de stat să primescă toți lefuri regulate dela erar și să renunțe cu totul la venite laterale. Primirea de daruri va fi strict pedepsită. Fermanul acesta s'a cetit în toate moșeele (bisericele) Persiei, pentru ca să ajungă și la cunoscința poporului.

Opirea adunării dela Brașov.

Adunarea alegătorilor români din Țera Bârsei (Brașov și comitat), ce fusese convocată pe Joi trecută la 2 ore după amădi aici în Brașov, avea să fie, fără îndoială, una din cele mai frumoase și mai bine cercetate. Se luaseră de timpuriu măsuri, ca adunarea să fie cercetată de alegătorii români din toate satele acestui comitat, cari în frunte cu bravii lor conducători, preoți și mireni, se și prezentară în număr foarte mare. Dina încă era bine alesă, căci fiind tocmai di de târg, Românii dela sate își întocmiseră așa lucrurile, ca să ia parte și la adunare și să-și isprăvescă și alte afaceri.

Toate erau în ordine. Adunarea era insinuată la poliția în timpul prescriș de lege și căpitanul poliției a și făcut cunoscut în scris D-lui Dr. Aurel Mureșianu, ca convocator al adunării, că adunarea se poate ține.

Acosta s'a întâmplat Joi cam pe la 11 ore înainte de amădi. Înainte de 2 ore plecărăm cu toții la adunare. Sute de alegători se aflau deja postați înaintea „Otelului Central Nr. 1“, așteptând să li-se deschidă sala, și alții se vedeau venind pe strade în grupuri numeroase. Ajunși însă la localul adunării, ne pomenim, că căpitanul poliției însoțit de mai mulți poliștiți ni-se pune în cale și ne oprește de-a intra, vestindu-ne, că adunarea e oprită, pe cuvânt, că „nu pot fi ortate adunări conchiămate după naționalități“.

Va să dică același căpitan al poliției, care cu 3 ore înainte pe baza legii dase în scris voia de-a se ține adunarea, acum vine și spune, că adunarea nu este permisă. Căpitanul primise adecă poruncă dela fișpan să oprească adunarea, și fișpanul se vede, că încă a primit tocmai atunci vre-o telegramă dela Budapesta, căci altfel el ar fi putut să oprească mai dinainte adunarea, și nu tocmai în momentul când oamenii erau să intre în sală.

Din toate se vede, că autoritățile când e vorba de Români nu lucră după lege, ci după poruncile brutale și ilegale ale miniștrilor.

Românii au rămas, se'nțelege, foarte amărâți și indignați. Pentru a arăta, că ei nu vor să se abată dela cauza națională de frica luptei, erupseră cu toții în puternice strigări de „să trăescă“ la adresa D-lui Dr. A. Mureșianu ca convocator al adunării, după care apoi mulțimea s'a împrăștiat.

Au mai fost oprite și adunările alegătorilor români dela Bistrița și Sibiu.

La Bistrița încă a fost oprită adunarea tocmai în momentul din urmă, când alegătorii erau adunați.

Intrunirea cluburilor electorale.

Indată după convocarea conferenței naționale, ce avea să se întrunească astăzi, în 12 (24) Octomvre, la Sibiu, cluburile electorale române din toate unghiurile țerei s'au pus în mișcare, convocând pe alegătorii români la adunări pentru a-și alege delegați pentru conferență și a-și reorganiza cluburile.

Astfel în săptămâna acosta n'a fost di, în care să nu fi primit cu mulțimea scrisori și dări de semă despre decursul adunărilor cluburilor noastre electorale mai din toate comitatele. Chiar și acum ne sosesc continu raporte despre decursul adunărilor alegătorilor români. Așa, de exemplu, mai în urmă am primit scire despre adunarea alegătorilor români din Câmpeni, cari au ales ca delegați pentru conferență pe d-nii: Dr. Span și Dr. Chirtop.

La Dicio-Sântmărtin s'a ținut adunarea clubului în 21 Octomvre, fiind aleși ca delegați pentru conferență pentru cercul D.-St.-Mărtinului d-nii: Vasile Zehan adv. și Nicol. Todoran, protopop, și ca suplenți d-nii: Iacob Macaveiu protopop și I. Horșia, adm. protopop. În Bia, și pentru cercul Bălăușer: Dr. D. Pop adv. în Brașov și Flaviu Sterea Șuluțiu administrator domonial în Vidrașeu, ca suplenți: P. Nărăștean preot în Erant și V. Muntescu preot în Boziș. Clubul s'a reconstituit alegându-se ca președinte V. Zăhan adv., vicepreședinti: S. Caluțiu și Flaviu Sterea-Șuluțiu.

În cercul Comloș-St.-Anu au fost aleși delegați d-nii preoți: Const. Popovici din Comloș și Aug. Beleş din Simand, și suplenți: I. Ierocan din Șiclaș și G. Furie din Otlaca.

La Mediaș au fost aleși delegați: Dr. Ivan, Racoș și I. Moldovan pentru cercul Mediașului; On. Tălcu, D. Moldovan și Sandru pentru cercul Sighișorei; Nicol. Mircea protopop și adv. Hârșan pentru cercul Cohalmului; P. Piso, P. Popescu și Z. Ganea pentru cercul Agnietei.

La Sebeșul-sădesc s'au ales: Sergiu de-dean și Zevedeu Murășan.

La Orăștia s'au ales: Dr. I. Mihu și Dr. A. Muntean, și ca suplenți: Dr. S. Moldovan și A. Baroian.

La Morlaca s'au ales: Ioan Pop din Morlaca și Fl. Hajdeu din Sebeș.

Despre decursul adunării dela Deș primim următorul:

PROTocol

luat în conferența alegătorilor români din comitatul Solnoc-Dobăca ținută în Dej, în 23 a luni Octomvre 1896.

De față fiind d-nii: Dr. Teodor Mi-

hali adv., Dionisiu Vajda, Alesandru Vajda, Eliă Centea, Ioan Goron, Const. Voga, Greg. Pușcariu, Gavr. I. Moroșan, Ioan Neamțu, Ales. Ghelner, David Deac, Petru Mureșan Șireganul, Vartolomei Sighiarteu, Ales. Avram, Teodor Tamaș al Popii, Pompeiu Făgărășan, Teofil Moldovan, Ioan Deac, Zorobabel Perhaita, Gavril Mica, Ștefan Bojor, Pavel Munzat, Ștef. Pitiș, Nic. Orjan, George Pura, Vas. Bujor, Ioan Tatar, Nicol. Punduş, Nicol. Checedi, Maței Mester, Daboc George, Ioan Tranduş, Dumitru Doboc, Petru Pura, Vas. Tamaș, Clement Barbul, Simion Rvs, Pinteș N. și mai mulți alegători din toate cercurile electorale.

Unul dintre convocatori, August Munteanu, deschide ședința la 10¹/₄ ore înainte de amădi.

Preșintă scrisoarea primarului din Dej din 20 Octomvre 1896 Nr. 7308 prin care acel d. primar ia act despre conferență și permite ținerea ei cu întreg programul insinuat.

Preșintă mai departe o altă scrisoară a aceluiaș d. primar din 21 a luni Octomvre, prin care interdicte pertractarea punctului 3 din programă (alegerea bărbaților cu încredere pentru conferența din 24 Octomvre a. c. dela Sibiu).

După acesta se constituie biroul, proclamându-se de președinte August Munteanu și de notari Matei Pop; de vice-notari Simeon Iusu și Alesandru Avram, cari ocupă funcțiunea.

Luându-se la desbatere obiectele din program. La punctul prim conferența e-nunțată:

Considerând, că împrejurările, cari ni-au impus și până acum rezistența pasivă, nu s'au schimbat, conferența în situațiunea prezentă nu află consult să facă candidare de deputați pentru dieta și decide pasivitate absolută a alegătorilor români.

Punctul 2 din programă:

Alegătorii români din comitatul Solnoc-Dobăca autorisază pe d-nii: Mihail Baciu, David Deac, Alexandru Ghelner, Constantin Jiga, Ioan Mureșan preot, Dr. Teodor Mihail, August Munteanu, Ioan Neamțu, Ioan Oltean, Gregoriu Pușcariu și Dionisiu Vajda, ca în timpul cel mai scurt să elaboreze un proiect de organizare a clubului, conform programului din 1881 și să reprezenteze în toate direcțiunile în acord cu reprezentanții celorlalte cluburi după cea mai bună a lor știință și consecuță clubul Solnoc-Dobăca al partidului național român. Biroul clubului se întregese și se aleg: de v.-președinte: Dr. Teodor Mihail, de notari substituiți: Dr. Alesandru Che-restegu.

Biroul astfel întregit are datorința să comunice alegătorilor în cerc cat se poate de estins concludul de sub punct I., și să stăruie numai decăt pentru împlinirea lui.

Asemenea va lucra la timpul său pentru împlinirea concludului nr. II.

Ne mai fiind alte obiecte de pertractat, conferența se închide la 12¹/₂ ore.

August Munteanu m. p. president. Matei Pop m. p. notari. S'a verificat: Dej, la 22 Octomvre 1896. Simeon Iusu m. p. membru verificator, Alesandru Avram m. p. membru verificator.

duri, pânzături, cretințe, brâne, broderii albe, pumnișori ș. a. Țiganii, cari de regulă suplinesc prin satele noastre clasa meșteșugurilor, sunt numai 4 gazde de ferari, având casă de piatră. Măturarii, lingurarii și se adă la noi în sat. În timpul din urmă au început oamenii să-și dea copii să învețe meșteșuguri prin oraș în Codlea și în Brașov, unde avem 5 băieți.

Toate isvoarele de câștig amintite însă între împrejurările grele de astăzi nu sunt de ajuns, ca să le acopere lipsurile și apoi scut este, că drumul de fer le-a luat din mână cărăușii și negoțul, ce-l puteau face. De aceea au început în număr mare să treacă în România, de unde ca muncitori harnici în decursul verei trimit acasă o mulțime de bani. Acest câștig i-a răsplătit destul de bine pentru cărăușia de altfel cu multe aventuri împreunată. Starea materială a Vlădărenilor nu e nici decum mai bună în trecut.

2. **Datinile și obiceiurile Vlădărenilor** sunt cam tot un fel cu ale Românilor din celelalte sate din apropiere la nuntă, în-cornământări, sărbători etc. La nuntă avem

de a însemna, că mai întâiu să face pețitul prin aceea, că ginerele își trimite solii, cari să ceară mâna fetei și să se înțeleagă cu părinții ei cu privire la zestre, adecă să facă tocmelele. După-ce se înțeleg cum să cade, să face logodna de regulă la casa preotului.

În presera zilei de cununie, adecă Sâmbătă seara se adună nuntașii ca să-și petreacă la casa mirelui și a miresei. Cu ocasiunea acosta mirele însoțit de 2—3 feciori merge cu punga la mirésă, căreia îi dă o turtă și o pungă, semnul cinstei și al avuției. A doua di, Duminecă dimineața după ce ese dela biserică, mai întâiu să duce nașul la casa mirelui și de-acolo la casa miresei, unde sunt multe fete adunate. O pune pe mirésă în celar, o acopere cu un țol, ca să o găsescă mirele și să o alégă dintre celelalte, nelăsându-l să intre de-odată la dânsa. De aci cu lăutarii în frunte merg cu toții la biserică, unde se face actual cununiei. Dela biserică se duc cu mirésă la casa mirelui. Apoi se începe ospățul și petrecerea fiind unii nuntași la casa mirelui, alții la a miresei. Toți nun-

tașii se întâlnesc numai când merg cu *terfele* (darurile) la casa mirelui. Aici fiă-care dăruiesc prin preot pe tineri și apoi se pun cu toții la masă și-și petrec în modul cel mai plăcut. Cu deosebire nașul se bucură de mare trecere înaintea nuntașilor. După dar din partea miresei se cinstesc unul cu doi colaci și două găini jipuite și cu două ferte. El încă face cinste la feciori cu câte un colac. A doua di erași se adună nuntașii și merg pe calea mare dela mirésă la mir și erași se fac din partea rudelor miresei daruri de bucate, vite ș. a.

Dumineca și în zile de sărbătoare (afară de post) ies feciorii cu fetele la joc și-și petrec la cântecul unui lăutar român cu jocul lor național ardelenesc, cu sârba, briul și hora; în timpul din urmă au început să jöce și polca. La sărbătorile Crăciunului mai de mult își petreceau feciorii împreună, alegându-și doi vătăvi ca conducători și arangieri. Aceștia se îngrijesc de lăutari, și mergând dela gazdă la gazdă ca să le cheme la petrecerea lor, erau dăruiți cu colaci, carne și bani. Toate mâncările și băuturile le adunau la o gazdă,

unde își țineau petrecerile. Acuma însă își petrec numai cu jocul la Paști, a treia di, fetele obiceinesc a cinsti pe feciori cu ouș roșii.

La Crăciun și la anul nou umblă colindători și iroși. Se obiceinesc, că străjărul, care e de rând noptea, anunță oamenilor timpul, dicând: „Audiți, oameni buni, și hodiniți, că în sate e pace și césul a bătut dece (două-spre-dece, două). — Mai înainte era obiceiul, că în seara de Paști feciorii din satele vecine umblau să fure toca din turnul bisericii. De aceea se adună tinerimea, ca să o pădescă. Unii făceau focul în curtea bisericii, alții noptea întrégă sunau toca, ca să nu o potă fura. Decă totuși să întâmplă să o fure, atunci numai așa o putéu căpéta înapoi, decă dedeau atâtea ouș roșii, câte trebuiau, ca să potă încunjura toca cu ouș. Acest obiceiu fiă sistat pe la 1810 de părintele Balcăș. — De însemnat sunt și ședătorile, în cari își petrec o parte a noptilor celor lungi de iernă cu istorisirea poveștilor celor frumoase și a glumelor, ce atât de mult caracterisază aceste întruniri sociale ale poporului nostru.

Despre decursul adunării din *Turda* ni-se scrie:

In adunarea de ađi a alegătorilor Români din cercurile de alegere al *Turdei* și al *Vinului de sus* (Felvincz) s'au ales de reprezentăți pentru conferența electorală generală a alegătorilor români din Transilvania și Ungaria, convocată pe 24 Octomvre n. c. la Sibiu, Dni Dr. Ioan Rațiu și Silvestru Moldovan pentru cercul *Turdei*, őr Dr. George Popescu și Iuliu C. Vlăduțiu pentru cercul *Vinului* cu unanimitate.

După cum a fost convocarea cam în pripă, au luat parte alegători în număr destul de frumos.

Din vorbirile-program ale lui Wlassics și Berzeviczy.

Ministrul ungar de culte și instrucțiune publică, Dr. Iuliu Wlassics își țină Lunia trecută vorbirea sa program în Ciacaturn. In vorbirea sa ministrul Wlassics ăise între altele următoarele:

Pe terenul instrucțiunii în școlile medii, după-ce marea reformă, idea unificării școlilor medii, nu se pöte realiza, mă ocup cu modificarea planului de învățământ pentru acele școle. Pe terenul instrucției în școlile populare am început a lucra la revizuirea legii privitoare la școlile populare, și mă ocup mai ales cu reforma școlilor comunale precum și cu ridicarea nivelului preparandiilor.

Cred că din activitatea mea de până acum ați putut vedé, iubiti concotațeni, că niusința mea a fost tot-deuna a crea o instrucțiune publică unitară, națională. Cultura noastră trebuie să fiă cu totul națională și maghiară. Dér nimeni să nu mă înțelegă rău. Noi nu voim (?) să asigurăm superioritatea rasei noastre prin propagandă volnică și prin mijloce artificiale. (Șiretul — R.) Fia-care pagină a existenței noastre de 1000 ani dovedesce, că noi nică-odată (?) n'am închinis pentru nici o naționalitate aerul curat al libertății. Din potrivă voim să dăm putere morală și spirituală culturii altor rase.

In ce privește regularea venitelor preoților romano-catolici și greco-catolici, am luat mai multe dispozițiuni. Am început, în înțelegere cu episcopatele, la conscrierile venitelor, și conscrierea acésta va forma bessa, pe care se va rezolva nu numai așa numita cestiune a congruiei, ci și cestiunea patronatului, venitele stolare, lecticiale și rugalerea parochiilor greco-catolice etc. Fia-care preot, care va absolve un institut teologic mai înalt, după trei ani va avé un venit de cel puțin 600 fl., őr după ăcece ani un venit de cel puțin 800 fl.

Se înțelege că, pe lângă respectarea autonomiei bisericilor, legea va trebui să ofere garanții în toate direcțiunile, așa ca acei preoți, cari ar comite delictate contra

statului séu contra moralității, să-și pördă ajutorul dela stat.

Fostul secretar de stat Albert Berzeviczy în vorbirea sa ținută alaltăeri înaintea alegătorilor din cercul VIII al Budapestei ăise cu privire la instrucțiunea publică următoarele:

Nu pot aproba prefacerea școlilor populare în școle de stat, deăra-ce lucrul acesta nu numai că nu se pöte duce în deplinire, dér e și periculos pentru pacea confesională, și e și illiberal, oăci din drepturile învățământului statul nu pöte face monopol. Tendințele dușmănoșe statului se pot stărpi din învățământul tinerimii prin revizuirea legii privitoare la școlile populare, și chiar și prin alte mijloce, fără a renunța cu totul la conlucrarea confesiunilor tot-mai la învățământul elementar, de care sunt legate atâte momente sufletesci și de credință.

Érași visite înalte în Sinaia.

Săptemăna trecută, părechia regală română érași a avut în Sinaia óșpeți ilustri, adeocă pe principele Leopold și principesa Ghizela de Bavaria.

Sămbătă în 5 v. c. cu ocaziunea venirii principelui Leopold și principesei Ghizela a avut loc în sala de teatru a Castelului Peleş o mică serată teatrală. Pe lângă Auguștii óșpeți și suitele Lor, au mai avut onóre a fi invitați la acéstă serată d-nii miniștri cu dómnele; Esc. Sa d. comite de Leyden, ministrul Germaniei, cu personalul Legațiunei; d. Emil Ghica, ministrul țerei la Viena, cu dómna; d. G. Gr. Cantacuzino, cu dómna și domaișórele; d-na Mariea Gr. Ghica, precum și alte persoane; peste tot 80 invitați. Serata durat până la órele 11 $\frac{1}{2}$, după care Majestățile Lor, cu óșpeții și invitații, au trecut în sala de mâncare, unde era pregătit un bufet; acolo au făcut cerc până la órele 22 $\frac{1}{2}$, când S'au retras în apartamentele Lor.

Duminică, în 6 v. c., vremea fiind frumoasă, MM. LL. Regele și Regina. AA. LL. RR. Principele și Principesa României, cu Auguștii óșpeți și suitele, au făcut o preumblare pe jos, în munți, pe valea Peleşului până la stâncă „Franciso Iosif”. Au fost invitați a lua parte la acéstă preumblare și Esc. Sa d. comite de Leyden d-nii Umbracht și căpitan de Claer. Dejunul s'a luat la stână, sub un umbrar de frunziș. In timpul ospățului a cântat o bandă de lăutari, őr cântecule populare și doinele românesce au atras cu deosebire atențiunea Auguștilor óșpeți.

Séra a avut loc, în sala de musică a Castelului, o serată musicală. Au cântat din gură d-na Zosima Leria, d-nii N. B. Cantacuzino și Dall'Orso. Asemenea d-șóra Teodori din piano și d. Dall'Orso cu vióra. Serata a durat până la órele 11 $\frac{1}{2}$, după

care Majestățile lor și invitații au trecut în sala de mâncare.

La órele 12 Majestățile Lor și Auguștii óșpeți S'au retras în apartamentele Lor.

Luni, în 7 v. c., la órele 10 a. m., Majestățile Lor, dimpreună cu A. S. R. și I. Principele Leopold și Archiducesa Ghizela, au mers la casarma batalionului 3 vênători, unde batalionul áștepta în linie de bătae. M. S. Regele, după ce a trecut pe dinaintea frontului, a dat ordine a se executa mánuirea armenilor, focurile și câte-va mișcări tactice; apoi Majestatea Sa a primit defilarea. După ce au vizitat casarma și mánăstirea, au mers de au asistat la schimbarea gardei, unde micul Principe Carol a intrat în front.

La óra 1 $\frac{1}{2}$, A. S. R. Principele Leopold de Bavaria și Augusta Sa Soție, A. S. I. și R. Principesa Ghizela au părăsit Sinaia, pentru a-se întórce la Budapesta și Múnich. In gara Sinaia se aflau mai multe dómne și un număr public, venit pentru a saluta pe óșpeți.

Majestățile Lor 'I-au însoțit până la Predeal, împreună cu AA. LL. RR. Principele și Principesa României, A. S. I. Marele Duce Boris Vladimirovitz, A. S. R. Principele Alfred de Saxa-Coburg și Gotha, cu suitele Lor, și Esc. Sa d. comite de Leyden.

După o despărțire din cele mai cordiale, AA. LL. RR. Principele și Principesa de Bavaria au plecat la órele 2 $\frac{1}{4}$; őr Majestățile Lor și Principii S'au întors la Sinaia.

SCIRILE ȚILEI.

— 12 (24) Octomvre.

La cununia principelui moștenitor italian. Principele Nichita al Montenegrului, însoțit de principele Mirco și de princesele Elena și Ana, au sosit alaltăeri în Roma și au fost întâmpinați la gară de părechia regală itaiană și de prințul moștenitor italian. Principele Nichita sărută mâna reginei, őr principele de Neapole condus pe mirésa sa, princesa Elena, părinților séi, cari o îmbrățișară și sêrutară. Intre ovațiunile entusiaste ale poporului adunat la gară și pe strade Soveranii itaiani și óșpeții princiarți plecară apoi le Quirinal. Séra s'a dat un prând festiv.

Supărarea Sécnilor. La tãmbălêul milenar, arangiat în Brașov Duminică trecută cu ocaziunea inaugurării monumentului lui Arpad pe Têmpa, au venit și vr'o 500 de Sécui de prin ținutul Sân-Georgiului unguresc, în frunte cu fișpanul Treiscanelor, Iosif Potsa. Sêrmanii Sécui au fost însă fôrte rău primiți de compatrioții lor Sași și Jidani din Brașov, și se plâng acum în lumea largă asupra modului de tratament rúșinos de care s'au bucurat ei aci. Dealtmíntrelea étă ce scrie coresponden-

dentul din Brașov al ăiarului „Magyarország” între altele privitor la faptul acesta: „Spre rușinea dreptului și iubirei de ospitalitate, comitetului arangiator din Brașov și fișpanului Maurer li-se pöte atribui gloria modernă dela finea secolului 19, că au întunecat sêrbarea milenară maghiară. Numai de una s'au îngrigit Hiemesch, Ganesch, Lurtz, Kurtz, Jekelius, Zekelius și alți circumspecți din comitet, că adeocă drumul ce duce dela gară în oraș 'I-au stropit într'atâtea, încât óșpeții pedestri 'I-au intrat într'o mare de tină etc.”.

—o—

AVIS. Suntem rugați a da loc următorilor: Adunarea generală a societății „Progresul”, conchiămată pe luni în 28 Octom. n. c. din cauze neprevădute se amână pe Duminică în 1 Noemvre a. c. st. n. în locul, la timpul și cu programul indicat. Făgăraș, 22 Octomvre 1896. Dr. Ioan Șenchea, președinte; Ioan Berescu, secretar.

NECROLOG. Emil Nemeș, rigorosant în medicină la universitatea din Clușiu, a rēposat la 22 Oct. n. c. în etate de 28 ani. 'L jălesce întristatul séu tată Alexandru Nemeș, jude reg. în pensiuine, cu soția sa Elena v. Filipan și alte rudeni. — Fia-i țérina ușoră!

Mișcări electorale.

Țera-Oașului, Octomvre 1896.

La noi, în Țera-Oașului, corteșii unguresci outieră casele omenilor, le făgduesc marea și sarea numai ca să-i ademenescă și să le oăștice voturile, ca apoi, după ce vor trece alegerile, să-și pöte bate joc de ei, cum și-au bătut și până acum.

In 4 Octomvre a venit aici deputatul de până acum Chorin Ferencz, căruia mameluoi guvernamentali i-au făcut o primire mare la scólile dela Tur. Toți Jidanii erau de față, őr printre aceștia, durere, și un număr însemnat de preoți și dascáli români; unii dintre aceștia au avut nerușinarea de-a se face chiar corteșii lui Chorin, care nu este, decât un Jidan, mameluc al lui Barffy și dușman de mörte al Românilor. Vorbirea lui, rostită în limba maghiară, a fost tãmăcită și pe românesce de popa dela Clușinești Ambrosiu Berinde. Ce vor ăcece óra Români despre acéstă mătăhală de popă, când vor auđi de tioăloșia lui?

Cu ocaziunea acésta s'a dat și un prând, unde de-o parte erau aședați Jidanii, őr de altă preoții și dascáli. Călugêrul Pásztori Arkád, mai marele mánăstirei Bikszadului, a venit și el la tocană, ospétându-se slături cu Jidanii. Popa dela Prilog, Ioan Fapp Lemeni, cu burduhul lui cel mare, ce era plin cu ósele ce le-a roșumbla printre popor și ăceca: „Strigăți, mși, eljen Chorin Ferencz.”

Dér bucuria li-a fost înzadar, oăci în 11 Octomvre din nou au fost chiămați ale-

3. Caracterul Vlădărenilor. Contactul cu Sașii, năcasurile, cu cari au avut tot-deuna să se lupte, atingerea désă cu lumea din afară în urma poziției lor lângă drumul de țéră atât de umblat și a maltelor călătorii prin totă țera, în sfirșit înțelegerea conducătorilor, sunt cauzele, din cari se esplică firea acestor ómeni de statură mijlocie, musculoși, închiși la față și cu ochi bruneți: Ei sunt ómeni cu silință harnici și întreprindători. Astfel, deși mijlocele lor de traiu sunt la aparință de tot modeste, totuși mánăți la tot cazul de o mare rivnă de înaintare și mai ales de ambițiunea de a clădi, începând dela 1862 în decurs de trei-ăceci de ani au fost în stare să cheltuescă numai pentru zidirea de case și de șuri suma de vre-o 230,000 floreni, afară de cele 36,000 date pentru facerea bisericii și a școliei.

La anul amintit din 348 de case numai 15 erau de pãtră cu țigla acoperite; ađi mai sunt numai 37 de lemn séu acoperite cu paie. Simțul de ordine și de curățenie încă este înăscut Vlădărenului, ceea ce se pöte vedé în totă întocmirea aface-

rilor economice, în arangierea caselor, curțiilor și a grădinilor, și în prezentarea lor la ocaziuni în public.

Intrând în biserica din Vlădeni, vei vedea pe fiă-care îmbrăcat cum se cade și la sfirșitul serviciului divin într'o ordine exemplară după stare și etate închinându-se și miruindu-se, încât cu drag să-i tot privești. De însemnat este gustul lor desvoltat pentru cetitul cărților populare, o dovadă despre zelul lor cultural este faptul, că adunarea despărțământului II al Asociațiunii transilvane, care s'a ținut în tómna anului 1894 în Vlădeni, a fost în toate privințele reușită, cercetată de mult popor. Vlădărenii sunt ómeni religioși și cu frica lui Dumnezeu, să feresc de cêrtă și de gâlcevă. Vecinii Codleni ăice despre ei:

Chiar smerit ca Vlădărenul
Nu va fi în vecl Codlénul.

Intr'adevăr asta este prima impresie, ce ți-o fac. Răreori se întâmplă, ca într'alte locuri, ca pentru o nimica totă să se bage în judecări, în procese cu advocați, comisiuni etc. De regulă ei între ei să împacă. Sunt ómeni ospitali, o însușire comună tu-

turor Românilor, și darnici, dovadă multele donațiuni pentru biserică și școlă. In genere simțul moralității le este fôrte desvoltat, sunt exemplari în privința acésta. Beția, hoția și alte păcate de acestea sunt cu totul străine de poporul nostru. Față de trecut este acesta un mare progres.

De altfel trăesc și se nutresc bine. Astfel și trupesce Vlădărenii sunt ómeni frumoși și sănătoși. Contingentul ce-l dau în armată este destul de mare.

Acésta e starea comunei noastre. Duminédeu va lumina și în viitor pe cei ce o vor conduce, ea să păzescă calea cea bună, pe care a apucat, spre fericirea locuitorilor ei și spre binele nêmului nostru românesc.

Prietinele.

Florica cu Sabina erau prietene bune. Ele cercetau una și aceeași școlă, erau într'o clasă și — de-órece învățau p'o formă de bine — le erau locurile în clasă tot cam lângă olaltă. Opt ani de-a rëndul petrecură ăilele la olaltă, până terminară școliele.

Atunci ar fi credut cine-va, că prietinia lor va înceta, cu atât mai vêrtos, că Florica era fata unui inginer cu stare, őr Sabina era fata unei vêduve cu prea puțină dare de mână

Dér nu fú așa. Ele tot prietene bune rămăseră, de și starea uneia era atât de depărtată de a celeilalte. Florica, ca fată cu stare, mergea cu părinții la baluri și concerte, la mariale și teatre, și numai decăt după petrecere scria prietinei sale Sabina despre tot ce 'i-a atras luarea aminte. Sabina, la rëndul ei, îi răspundea, că se bucură de bucuria prietinei sale și-i scria și ea câte nimicuri tóte. Și ce era mai mult, nu era nică când jaluză de fericirile ce le gusta amica ei, de și ea era lipăit de ele.

Astfel trecură câți-va ani, și cercetau din când în când, őr dăscris își scriau regulat în fiă-care lună o epistolă lungă. ăice o epistolă lungă, că multe au de a-și împă-

storia la o adunare la școlile Turului și
s-a spus, că Chorin nu va păși în cercul
ca candidat, ci va merge la Sătmăr.
Zădărnici s'au supărat foarte, și preotul Am-
brosiu Berinde începuse acum să corteșească
un alt candidat de deputat, tot gu-
vernamental, cu numele György Endre. Veți
vă aminti burtușul popă dela Prilog, Ioan
Pop Lemeni încă era aici. Ungurii îl
criticau cu degetul și diceau: „ni a rozsa-
sallagi fökortes itt van!”

În 18 Octombrie și-a ținut György
Endre vorbirea-program în comuna curat
maghiară Avasujváros. Dér poporul con-
ducător de dascăli dicea: pentru ce să votăm
pentru un Ungur, pe care nu-l cunoș-
tem și încă guvernamental? Veniți să vo-
tăm de-a stânga, pentru Szentiványi Gyula,
când votăm de-a dreapta tot rău ne
merge; să mai votăm acum și de-a stânga,
și poate ni-a fi mai bine, și de ni-a fi rău
atunci vom vota éráși de-a dreapta
în anul viitor, ca să ne fiă și mai rău.”

După vorbirea lui György Endre, a
mai vorbit și Ambrosiu Berinde, după care
s'au pus în jurul blidului de linte și
au ospătat sdravén, stând de-o parte Ji-
măni cu mâncările lor cele coșere, și de
alta Berinde cu tovarășii săi.

Veți ști, D-le Redactor, așa preoți
noi prin Țera Oașului. Pentru un
blid de linte ei vând turma dușmanilor,
și avem și preoți și învățători cu bun su-
net românesc. Eu cred, că aceștia vor sco-
te alunge din mijlocul lor pe aceste oi ri-
doșe, sub a căror reverendă este ascunsă
lăca ticăloșă. Rușine să le fiă!

Inu-și poporul e indignat, și numai
de ciudă se arată mai aplicat a sprijini pe
candidatul opozițional Szentiványi, care și
are cele mai multe semne de isbădă.

Oașanul de rând.

Convocare.

On. preoți și învățători gr. cat. din
localitatea Hațegului și alți binevoitori ai școlii
prin această se convocă la adunarea ge-
nerală a Reuniunii învățătorilor gr. cat.
din ținutul Hațegului, ce se va ține în Lu-
cești la 1 Noembrie st. n. a. c.

Program:

- A) Participare în corpore la serviciul
divin în biserică gr. cat. din loc la 9 ore
a. m.
- B) Ședința I cu început la 10 ore
a. m. 1) Cuvânt de deschidere al presi-
dentului. 2) Constatarea membrilor prezenți.
3) Raportul comitetului despre activitatea
Reuniunii din anul trecut. 4) Raportul cas-
carului despre starea cassei. 5) Raportul
bibliotecarului. 6) Esmiterea alor 3 comi-
tate pentru cenzurarea rapoartelor de mai
sus. 7) Esmiterea unei comisiuni pentru in-
scrierea de membri și încasarea de taxe.
8) Citirea disertațiilor.
- C) Prânz comun.
- D) Ședința II. cu început la 3 ore
a. m.

p. m. 9) Raportul comisiunilor esmise.
10) Alegerea comitetului central și a func-
ționarilor reuniunii pe un nou period de
3 ani. 11) Statorirea și votarea bugetului
pe an. viitor. 12) Statorirea terminului și
locului pentru adunarea generală viitoare.
13) Eventuale propuneri.

Din ședința comitetului central ți-
nută în Hațeg la 20 Iuliu 1896.

Paul Olteanu, m. p.
vice-președinte.

N. Trimbițoiu m. p., Ștefan Țarina,
notari.

Români arestați de Ruși.

Vinerea trecută au fost arestați la Is-
mail, pe teritor rusesc, dn-ii Dr. Saligny,
Max. Popovici și Cordea, cari împreună cu
alți doi domni au fost însărcinați din partea
ministerului român pentru domenii să facă
studii asupra pescuitului în Dunăre. Asupra
împrejurărilor, cari au condus la amintita
arestare, „Voința Națională” din București
publică următoarele amănunte:

Di dr. Saligny cu cei patru tovarășii
ai lui plecaseră în adevăr în bălțile Du-
nărei pentru a-și îndeplini misiunea, dér,
pe malul Prutului găsind o luntre, toți cinci
s'au urcat în ea pentru a împușca rațe
sălbatică. Acești domni, însă, n'aveau cu
dânșii nici pașaporte, nici acte de legiti-
mație, și ceva mai mult, de ore ce vensu
aveau firesce și puști.

În aceste condițiuni, întâmplarea a
făcut ca să fiă surprinși de autoritățile ru-
sesco, pe teritoriul rus. Toți cinci au fost
puși în stare de arestare și conduși sub es-
cortă la Ismail. Această stare nu se dato-
toresce de cât numai imprudenței neiertate
a membrilor din comisiune cari au trecut,
fără pașaporte și acte de legitimație și
armați cu puști, peste granița rusescă.

Îndată oa ministerul român al aface-
rilor străine a fost înștiințat, prin d. Sa-
ligny, directorul general al căilor ferate,
de arestarea fratelui său și a celor 4 to-
varășii ai săi, a intervenit de urgență pe
lângă consulatul român dela Ismail și pe
lângă legătușia imperială a Rușiei la
București pentru punerea lor în libertate.
Exo. Sa d. de Fonton, ministrul ple-
nipotențiar al Rusiei, a telegrafat imediat
ispravnicului din Ismail, cerând punerea în
libertate a arestaților, cari au și fost puși
în libertate chiar în acea seară, adică Lun.

Cântările rituale pe note.

Avis!

În timp de 5 ani de când din încre-
dunțarea Prea Sântiei Sale propun musica
și cântarea rituală la institutul ped.-teologic
din Arad, am urmat cuvintelor fericitului
Metropolit Silvestru Morariu-Andrieviciu,
care în precuvântarea arhipastorală a Ti-
piconului său edat la 1883 dice, că „încă
pe la anul 1860 am fost chemați de a îm-
părtași învățătura din cântare și tipicon în
seminarul clerical și în școala centrală (din

Cernăuți), dér ceea-ce cunoscurăm însă cu-
rând este, că deprinderea și îndeletnicirea
ritmică în cântările bisericesti numai cât după
auz, fără de note musicale, nu poate avé suc-
cesul dorit.”

Un adevăr necontestabil acesta, care
își are temelia nu numai pe experiență, ci
și cu deosebire pe următoarele motive:

Voind să-ți înveți elevul a cânta, tre-
buie să-i dai în mână manualul, care cu-
prinde semnele grafice ale tonurilor séu ale
cântării, întocmai cum cuprinde cartea din
care înveți a ceti și a vorbi corect, — seme-
nele grafice ale sunetelor séu ale graiului
(literele).

Biserica ortodoxă, care din vécuri
practică musica vocală, simțind necesitatea
notelor, adică a unor anumite semne prin
cari să se potă ficsa și transmite melodia
unei cântări, a inventat așa numitele „psal-
tichii”, nise note de tot primitive și de-
fectuoșe, prin cari nu s'a obținut nici un
rezultat. Astăzi însă, având notele perfecte
moderne, prin cari or-ice melodiă și cân-
tare se potă scrie și ficsa pe hârtia precis
și întocmai cum de pildă am scrie pe hâr-
tia un discurs rostit, — de ce să nu le în-
troducem și noi în biserică pe aceste în
locul „psaltichiiilor” defectuoșe și învechite
prin cari nici odată nu vom puté ridica
cântările rituale la nivelul perfecțiunii și
al frumuseții clasice, la care rivnim? —

Unii poté vor reflecta, că nu se pot pune
pe note tóte cărțile noastre bisericesti. Dér
acesta ar fi o dorință prea exagerată, a că-
rei realizare însă de loc nu e absolut im-
posibilă. De altmintearea nici nu avem lipsă
de acest lucru. E suficient să avem aran-
giate pe note cântările rituale ce le ese-
cutăm în zile mai însemnate, cu deosebire
în Dumineci și sârbători. Și aceste tóte-tóte
se pot pune și arangia pe note, — un lu-
cru acesta, care gradat cu timpul se va și
realiza, numai cât începutul trebuie să-l fa-
cem odată.

O cântare arangiată pe note, așa-déră
scrisă pe hârtia, se învață cu cel puțin
50 procente mai ușor decât cea numai
după auz, întocmai ca un discurs, care am
dori să-l învățăm d'apostul numai din auz
și nu din scrisore. Elevii (chiar și aceia,
cari nu au așa numitul „dar de a cânta”,
său „auzul musical”) își învață cântările ri-
tuale, și or-ice cântare, cu multă ușurință
și precisiune, decât ele sunt arangiate pe
note, — din contră numai după auz, le în-
vață cu greutate și fără garanția de a fi
executate precis, identic și uniform.

Cântările rituale din graiul ómenilor
sunt espuse corupțiunii, nu se pot perfec-
ționa și se pocesc, pe când cele arangiate
pe note se perfecționează și se execută cu
precisiune, cu accent și ritm corect în con-
formitate cu prosodia limbei, și mai pe sus
de tóte uniform.

Astăzi ne isbesce prea dureros faptul,
că cântările rituale ale bisericii române se
deosebesc după provincii într'un mod atât
de pregnant, încât de pildă nouă acestor

din părțile ungurene și bănățene nu ne
convin cântările rituale din România or-
cele din Ardeal, cari se deosebesc întru
tóte de ale noastre, precum viceversa, nici
lor nu le plac ale noastre. Astăzi la noi
în părțile ungurene și bănățene se cântă
într'un chip, în Ardeal într'alt chip, și în
România or-ice în Bucovina éráși într'alt chip.
Decă însă erau cântările rituale ale biseri-
cei noastre arangiate (puse) pe note înainte
de asta cu vr'o 100 de ani, pe când adică
se cânta în tóte provinciile române cu mai
multă asemănare séu uniformitate, astăzi
am avé o ediție sancționată de cântări bi-
sericesti originale, cari ar fi normative pen-
tru întreaga biserică română, și în chipul
acesta pe la tóte catedrele noastre s'ar pro-
pune aceleași cântări rituale în completă
uniformitate. Decă însă nu s'a putut face
acest lucru până acum, de ce să nu-l fa-
cem pentru viitor? Deocamdată să punem
pe note și să colectăm tóte cântările rituale
(melodiile) ce le avem prin diferite pro-
vincii, ca astfel parte să le mântuim de
perdere, parte să le răspândim și să le
aclimatizăm printre noi și prin tóte părțile
locuite de Români. Biserica va veni odată
să le reguleze într'o uniformitate, alegând
și adoptând numai melodiile bune, frumoșe
și correspunzătoare caracterului séu religios
și național.

Cântările rituale arangiate pe note se
pot conserva pe veci, pe când cele din
grai se pierd. Câte cântări și melodii fru-
moșe din bătrâni jastăzi nu se mai aud
cântându-se prin bisericile noastre!

Aceste sunt motivele principale, cari
m'au determinat a propune de pe note o
parte din cântările rituale la institutul nos-
tru pedagogic-teologic din Arad.

Acum având aproape tóte cântările ri-
tuale de prima necesitate puse și arangiate
pe note într'o colecțiune bogată, și credând
a face un bun serviciu bisericii mele, m'am
decis a le eda într'un volum litografiat
spre folosința bisericii și cu deosebire a
preoților, învățătorilor și a credincioșilor
cântăreți.

Etă aci consemnarea pieselor, cari
vor constitui un volum de peste 20 pagine
8° mare:

Irmósele sârbătorilor împărătesci și
ale Născătoarei de Dumneșeu. Pricesnele
sârbătorilor împărătesci, al Născătoarei de
Dumneșeu și cele ocașionale ale Dumine-
cilor. Himnurile Cheruvimilor. Mărimurile
la tóte sârbătorile împărătesci, la ale Năs-
cătoarei de Dumneșeu și la ale Sfinților cu
Polieleu. Troparele și condacele sârbătorilor
împărătesci, ale Născătoarei de Dumneșeu
și ale sfinților lui Dumneșeu. Sfételnele
sârbătorilor împărătesci și ale Născătoarei
de Dumneșeu. Cele 8 glasuri cu stihóvnele,
troparele și condacele învierii. Podobiile
glasurilor. Răspunsurile liturgice pe mare
(ceremoniile) arangiate în duet și răspun-
surile pe mic în cvartet arangiate pentru
voici de copii și bărbați). Aighiósele la Li-
turgia Sftului Vasiliu și răspunsurile la Li-

și două prietene bune, două fete
frumoșe.

Odată, la vre-o 3 ani după eșirea
din școlă, primi Sabina o cartă de
corespondință, pe care sta scris nu-
mai atâta: „Scumpă Sabina! Măne
de cercă amica ta Florica, care are
și împărtași lucruri foarte intere-
nante. Să te afli bine! Florica.”

Ceti Sabina de mai multe-or-
câte șire, și-i părea bine, că măne-i
mesce prietina, și de abea așteptă
să vină ziua de măne, și se tot gân-
dă că ore ce are de a-i împărtași
ceea interesant. Tótă ziua făcú rând
în casă, că doră măne-i vine prie-
tina cea bună, care e fată bogată,
și n'ar fi voit pentru cât bine-i în
timp, să o afle cum nu se cade. Că
și dicea: E drept, că bogată nu
e, dér nici lipită pământului nu
e, că doră căsuța asta-i a noastră,
și să fiă ca un păhărel, grădinița
asta-i a noastră, deci să fiă ca un
paradis! Și așa și erau!

Trebuie să scim, că Florica șe-

dea cu părinții ei într'un oraș din
provincă, cale de 3 ceasuri cu tră-
sura dela cetate, ér Sabina cu mu-
mă-sa ședea într'un suburbiu al ce-
tății, unde aveau o casă mică pe o
grădină destul de mare. De n'ar fi
ședut mama Sabinei acolo, nici n'ar
fi putut purta pe Sabina la școlă
cât o a purtat, că nu 'i-ar fi dat
mâna; dér așa, având școala aproape,
mai ținând în vîpt și cuartir pururea
câte două-trei fete de a bocotanilor
din provincă, aduna atâta, cât putea
trăi omenesce și-și puté purta țipița
la școlă până gata tóte clasele șco-
lei de fete, și în urmă făcú și un
curs de cusutóresă. Aci, la mama
amicei sale ședuse și Florica cei din
urmă 2 ani, cât a stat la cetate.

A doua zi, cam pe la 10 ore
numai auți Sabina stând o trăsură
pe dinaintea căsuții lor, și se grăbi
afară, căci inima-i spunea, că acea
trăsură aduce pe amica ei. Și nu se
înșelă. Era ea cu tată'so și cu mu-
mă-sa și cu un tinér blond, bine clă-

dit, țepăn, dér ars de sóre, încât de
n'ar fi avut pe el vestmintele cele
frumoșe și de n'ar fi avut mișcările
cele fine, ai fi cređut că-i vr'un țe-
ran greu muncitor, atât era de pălit
la față și la mâni. Încă din trăsură
în loc de bună-diminéța, Florica di-
ce rădend: „Recomand pe mirele meu!”
Și sări șglobie din trăsură și îmbră-
țișă pe amica ei și o sărută, și pe
amendoué le podidiră lacrămile. Vē
puteți închipui ce lacrămi erau ace-
lea! Florica plângea căci nu-i e dată
să vedă mai întâiu pe amica sa mi-
résă, ér Sabina plângea de tēmă,
că măritându-i-se amica, nu o să
mai fiă, care a fost, cea bună și sin-
ceră.

Intrară apoi în casă, unde Flo-
rica și părinți ei fură întimpinați și
salutați cu drag de cătră mama
Sabinei.

După cât-va timp prietenele se
gătară de eșit și Florica rugă pe
amica ei: „Amică dragă, fi bună și
vino cu noi prin prăvălii, o să-mi

cumpăr cele trebuincioșe între al-
tele și un rând de mobile și voi să
fiă după gustul tēu, că tu ai un gust
fórté bun.”

Și merse Sabina cu amica ei de
braț înainte, ér mirele cu fiitorii
soerii în urma lor la căți-va pași, și
întrară prin prăvălii și cumpărară
multe de tóte, ca cei ce se gată de
nuntă. Intre altele cumpărară și o gar-
nitură de mobile frumoșe și scumpe.

* * *

La câte-va zile fu nunta, la care
luă parte și Sabina. Dér mult se
gândi ea, că ore ce present de nuntă
să scie face prietenei sale? Din tótă
inima i-ar fi făcut un present cât de
prețios; dér de unde? Ea n'avea
banii, decât ce căștiga cu cusutul, și
cari îi trebuiau ca să potă trăi cu
mamă-sa. Dér când sta așa pe gân-
duri, deodată începú a ride cu ho-
hot și dișe cătră măs'a:

„Mamă, gâci ce present de mi-
résă voi da eu Floriceii?”

turgia cea mai înainte sfințită. Măritorea mare (Doxologia) pe podobia gl. 8. Impărărate ceresc. Axionul pe gl. 4 și 5. De Tine se bucură. Antifonele mari liturgice. Glasul Domnului. La riul Vavilonului. Cântarea „întreit sfântă” la înmormântarea D-lui. Invierea Ta Christosă. Laudele mari la Paști (Să se scôle Dumneșeu). Cântări funebrale și alte piese bisericesti trebuincioșe și folosite, — de tot până peste 250 bucăți.

Tote aceste cântări rituale vor apăre succesive în fascicule lunare pe o estensiune de câte 16—20 pagini, în format 8° mare.

Ca să fie orientat la edițiune în privința numărului esemplarelor, în iau voiă prin acesta a invita la prenumerațiune pe On. Domni preoți, învățători și credincioșii cântăreți, precum și corurile noastre, cari doresc să se îndeletnicescă în frumoșele noastre cântări rituale.

Avusul de prenumerațiune, care e obligator pentru întreaga colecțiune, să mi-se facă pe o cartă postală, cu indicațiunea precisă a adresei, a esemplarelor comandate și a postei ultime.

Prețul unui fascicul pentru prenumerații la întreaga colecțiune este 35 cr. pentru neprenumeranți 50 cr.

Fasciculul prim, care va cuprinde *Irmoșele*, va apăre pe la începutul lui Noemvre st. n.

Banii de prenumerațiune sunt a se trimite numai după aparițiunea fasciculelor anunțate prin diare.

Arad, la 11 (23) Octomvre.

Valeriu Magdu,
diacon și prof. de musică și cant.

Literatură.

Avis. Prin aceste șire eu subscrișul aduc la cunoștința onoraților cetitori ai „Gaz. Trans.,” cumcă în curēnd voiu pune sub tipar „Cele mai drăgălașe poesii Poporale.” Acest volumaș întocmit de mine va costa numai 16 cr. Deci cei ce doresc a-l avē (pe masă) în unul său mai multe esemplare sunt rugați să binevoescă cu posibilă grăbire a-mi trimite prețul esemplarelor ce doresce a prenumera până la finea lunei lui Noem. v. c. Celor ce prenumera un număr mai mare de esemplare li-se acordă rebatul cuvenit, adecă dela 100 esemplare 10 gratis.

Iertof, în Octomvre 1896.

u. p. Urány. *Ilie Sērbu.*

HIGIENA.

Câte-va cuvinte despre febrele tifoide și tifosul, ori în termenii populari: lungōrea.

„Nimica nu este mai plăcut și mai scump în lume, decât sănē atea.” (Omul bolnav).

Febrele tifoide și tifosul, care în termenii populari se numesc și

lungōre, este o bōlă foarte contagioasă (lipicioasă, adecă se ia dela un om bolnav la altul sănētos) și câte-odată chiar epidemică.

Precum sunt la vērsat (variolă) bubele ce es pe corp, tot asemenea și la tifos es bube în interiorul corpului.

Acēstă bōlă foarte rea și grea urmēză în tot timpul, dēr mai ales primăvara și tōmna și în casuri de epidemia. Ea se deosebesce printr'o ferbințelă cu buimăcēlă continuă în timp de 3 sēu 4 sēptēmāni, și cu începuturi variate din partea tuturor funcțiunilor organice, mai cu deosebire a acelora din pantece, unde se și simțese umflături și dureri.

Causele producătoare de tifos sunt: diversele emanațiuni putrede, ce se nasc din descompunerea materiei organice, în aer, în apele stătătoare și în alimente (māncări).

Tifosul se mai produce în urma unei rēcēli, mai cu sēmă în locuințele, cari nu au un aer sănētos, sunt umede, ori sunt aședate pe un teren umed sēu mlăștinos. Pe lângă tōte acestea se mai adaogă obosēla fizică și morală dusă până la esces și în fine contagiunea (luarea dela un om bolnav la altul sănētos).

Acēstă bōlă începe cu semne de friguri și se pface până în trei zile în tōtă forma bōlei. Bolnavul are căldură, grēț și constipația (incuietură la stomach), vijituri în urechi, pulsul este foarte mare, pielea pe corp este uscată și arđetore; limba albă, galbenă sēu nēgră pe mijloc; are respirația grea, cu sete nesățioasă și amēțelă la cap, și de multe-ori chiar cu diaree (eșirea prea mult afară), cu udul roșu închis și arđetor. După ecēsta vine fierbințelă cu frig, și acēstă fierbințelă durēză în continuu timp de 3 până la 4 sēptēmāni, până la terminarea bōlei.

În acest timp se arată progresiv alte simptome (semne), precum: tusă sacă dela începutul bōlei, apoi diaree (eșirea prea mult afară), care ține până la terminarea ei. În tot timpul bōlei, limba bolnavului este uscată, crepată și încărcată cu coji negre, asemenea buzele și gingiile.

De multe-ori bolnavul are un delir, care merge până la furia de nebuniă.

Peste 10 sēu 12 zile se ivesc pe corp nisce bubulițe, sēu nisce pete roșietice, fața este galbenă, puterile pierdute, vorbesce încet, n'aude, gura și limba este uscată și are eșirea afară de un miros tōrte urit și de multe-ori chiar eșire cu sânge.

Când s'a îmbolnăvit cine-va de tifos, trebuie să se separe de cei să-

nētoși și să se așede într'o cameră spațioasă și bine curățită. Bolnavul se va culca pe un pat curat și i se vor da limonade recoritore (limonadă cu lămăie sēu cu cremor tartar). I se vor pune comprese cu apă rece sēu cu oțēt aromatic pe cap. Compresele se fac astfel: se pune apă rece sēu oțēt aromatic într'un vas, se ia o cārpă indoită în două sēu trei părți și se udă bine în apă sēu oțēt, și în urmă, stōrsă potrivit se va pune pe cap, după care d'asupra se va pune o cārpă uscată.

Așternutul și cămașa de pe bolnav trebuie să se schimbe în tōte zilele. Pentru māncare bolnavul va ține o dietă foarte mare, sciind bine, că acēstă bōlă fiind caracterisată prin rāni pe intestine (pe mațe), de aceea trebuie ca alimentele să fiă tot-dēuna lichide și ușore, precum: zamă de carne, lapte dulce indoit cu apă de orez; (apa de orez se prepară astfel: se ia un vas, se pune apă în el, se alege orez fără să fiă spălat, se pune în vas, și se pune la foc să fiarbă, pe urmă se strecōră, și zama aceea se pune în sticle bine astupate și se întrebuintēză după necesitate); și lapte acru cât se pōte de mult. Se va avē însē cea mai mare luare aminte, mai ales când bolnavul este în convalescență, (despre convalescență vom vorbi ceva într'unul din numerii viitorii), și când prin urmare fōmea este viu simțită. Mulți bolnavi perd viēta din cauza māncării în acest timp.

Se vor aplica comprese cu apă rece pe cap, și se va fricționa (freca) pe cap cu oțēt aromatic sēu cu spirt rafinat amestecat cu sare; adecă: se ia cam 500 grame spirt bun rafinat și 100 grame sare mēruntă de bucătăriă, se pune într'o sticlă, se amestecă bine, se astupă bine și se pune la un loc călduros și luminos; se lasă 3—4 zile acolo, și în urmă se strecōră bine în altă sticlă, observând a nu lăsa să trecă sarea; cu acest spirt preparat astfel se va freca bolnavul de mai multe-ori pe zi, până când va asuda.

La început i se va da un purgativ, și cel mai bun este oleiul de ricină, care se va repeta la fiă-care două-zile.

Se va spăla bolnavul peste tot corpul cu acid carbolic (adecă se vor lua dela farmaciă 4 grame acid carbolic și 100 grame apă într'o sticlă). I se va da un gram de sulfat de chinină și un gram Phenacetină, amestecate la un loc și împărțite în două părți egale, din care se va lua un praf diminēta și unul sēra; bine înțeles însē, că acēsta

este dosa pentru un om mare, pentru tineri dela 12—15 ani se va da 0,50 centigrame pe zi.

Pentru copiii dela 8—12 ani se va da 0,40 centigrame pe zi, pentru copiii dela 4—8 ani se va da 0,25 centigrame pe zi, pentru copiii dela 2—4 ani se va da 0,25 centigrame pe zi, pentru copiii dela 1½—3 ani se va da 0,20 centigrame pe zi, pentru copiii dela 13—18 luni se va da 0,15 centigrame pe zi.

Se vor lua 3—4 cāpățāni de usturoiu (aiu), se vor curăți bine, vor pisa, și în urmă, pus usturoiul într'o farfuriă, să se pue oțēt aromatic (acetum aromaticum) și amestecat cu puțin unt de lemn, să se tragă (fricționeze) pe tot corpul bine și în urmă să se învălescă bine.

I se va mai da bolnavului câte-lingură cu unt de lemn bun, dându-se de două-ori pe zi.

Ca medicament intern se va da medicamentul regulat astfel:

Să se ia rădēcina de taraxacum (păpădie) și rădēcina de altea (naltă din fiă-care câte 8 grame, să se pună să fiarbă în 600 grame apă curată și să fiarbă până va rămānē 300 grame pe urmă să se strēcōre și să se rēcēscă; apoi se vor pune peste acēsta două până la trei grame de tartarizat, în care se vor adău 30 grame de sirop de rubarba (vent), se va amesteca bine și se va da bolnavului la fiă-care două câte-o cēscă mică, ca să bea, ca medicament il va repeta regulat la fiă-care zi până la đece zile.

Decă bōla încă persistă, i se va da următorul medicament, câte-o lingură la fiă-care oră: Sirop de diaree 30 grame, apă destilată de lăptac 100 grame, și apă destilată de cēreșe amare 120 grame. Tōte acēste medicamente se vor lua dela farmaciă.

I se va mai da bolnavului amestecul la fiă-care oră câte-o lingură din următorul sirop astfel preparat la farmaciă: Acid fenic un gram, cinci-đeci centigrame, zăchar 100 grame, și apă destilată 500 grame, care medicament este foarte bun, pentru-că micșorōză microbii bōlei, dela început tind a distruge viața omului.

Acēstă bōlă se vindecă cu grație fiind-că simptomele ei sunt tōrte grele. Hipocrat, părintele medicinii, ține: „În cumplirea acestei bōlei trebuie să se păzescă dieta cea mai riguroasă.” (Afor. 8).

În fiă-care zi de două-ori se va da trei-ori și chiar și mai de multe-ori se va stropi prin casă cu o soluțiă de acid carbolic (adecă ac-

— „D'apoi știu eu, draga mamii, că la asta mult m'am gândit și eu, dēr nu știu ce să ție.”

— „Mamă, eu ție cloșca cea cu pui mic. E o găină frumoasă albă și pușorii ai jura că s' toți de aur. Māne vine trāsura lor: după noi, găina cu pui o pun în cușca ceea unde-mi țineam eu mierla, până mai trăia, și o ducem cu noi. Ce surprindere plăcută o să fiă pentru ea! Parcă vēd, că o s'o țină multă vreme, ēr — cum merge la sate — i-a face bucuriă cloșca cu pui dela prietina ei.”

— „Că știu, că mirele ei n'o fi avēnd găini și pui mai frumoși decât ai noștri! Dōră marii posesori ce n'au?”

— „Au, mamă, dēr să știi, că la Florica i-a face o nespūsă plăcere cloșca mea, fiind-că-i dela mine, și ea ține mult la un lucru cât de neînsemnat, decă știe că-i dela mine.”

Așa și făcū, merse la nuntă, și duse drept cadou de mirēsă cloșca cea albă cu 13 pușori ca de aur.

Multe prezente scumpe de mirēsă cāpătă Florica, dela neamurile ei cele cu stare, dēr nici de unul nu se bucură atāta, ca de cloșca cea cu pui mic dela Sabina. O primă cu lacrimi de bucuriă și-i promise:

„Să știi Sabină dragă, că eu însă-mi voiū griji de cloșca asta frumoasă cu pui ei cei drăguți.”

După ce se terminară ospēțul Florica se duse departe la câmpia cu mirele ei, care era un posesor mare de pământ. Multe de tōte duse cu sine, multe mai și uită, dēr cușca dela Sabina, în care era cloșca cea cu pui mic, nu o uită. O deta unei servitōre, care ședea în trāsura, să o țină tot în mână până vor ajunge acasă.

* * *

Trecură vre-o 5 ani. Amicele cele două își scriau regulat în fiă-care lună odată, dēr nu se mai întâlneură în cei cinci ani, Florica avea deja 3 copilași, la care — firesce —

Sabina le știa numele, știa cum sunt de drăguți, de și nu-i vēduse încă.

După ce trecură acei vre-o 5 ani se pomeni Florica cu o epistolă dela Sabina, din care află, că Sabina se mărită după fiitorul preot al suburbiului cetății și că este invitată la ospēț. Plāngea de bucuriă Florica, când află, că în urmă și prietina ei își află norocul.

Numai decât îi și răspuse:

„Scumpă Sabină! Mē bucur din inimă, că ești mirēsă unui om, care te iubesc și de care-mi spui că-l iubesc. Până acum am fost prietina buna, de acum încolo tot prietina buna rămānem cu adosul, că ne facem neam: voiū a-ți fi nașă cununătoare, ēr tu să fi scumpa mea fină și prietina bună, cum am fost și până acum.”

Sabina încă plānse când primi epistola amicei sale. Ēr la câte-va zile vēdū cu bucuriă, că Florica însoțită de bărbatul ei și de feciorașul cel mai mare, o visită. Venise anume la ea. După îmbrățōșeri și sărutări,

după unele întrebări și răspunsuri duse Florica:

— „Acum amică și fincă, vii cu mine în prāvālii, după ce veniși acu-s cinci ani, să facem un cumpērături, între altele și o garnitură de mobile după gustul tău, că tu ai un gust minunat.”

— „Dōr nu s'au și ponosit cele le cumpērāși acu-s 5 ani?”

— „Nu, dēr acum iau pentru tine o garnitură, după gustul tău drept cadou de mirēsă.”

— „Că una ca aceea nu se pōte că a ție mirele, că ni-om lua pe vr'un an-doi, dēr acum nu se pōte el a avut spese cu studiile, eu știu tu bine....”

— „Nu vorbi așa, tu ai la mine 326 fl. din cari nici un ban nu dau în mână, ci-ți iau haine și vaș și mobile de tot soiul, că dōră-i preotēsă la oraș și trebuie să le ai tōte ca orășeni.”

— „De unde să am eu la tine 326 fl.?”

MULTE ȘI DE TOATE.

Un călțun interesant.

În catedrala din Trier din Germania se păstrează cu mare evlaviă și se arată la sărbătorii mari „manta sântă.”

Se vorbește, că dimpreună cu relieva aceasta în curând se va arăta și „călțunul sânt”, care l'ar fi purtat Isus Christos.

După însemnările și notițele vicariului catedralei, cu numele Willems, călțunul acesta a fost dăruit catedralei de către regele Pipin.

Prima amintire despre călțunul sânt s'a făcut la anul 1762.

Femeile în China.

Cât sunt de desprețuite femeile în China se poate vedea din următoarea inscripția, care se află ici colo pe malurile riurilor: „Aci este oprită înecarea fetelor în apă!”

În China este foarte lătit omorul de copii și mai ales pustiesco pe fete. Pe fetele oare nu sunt omorite de micuțe, nu le așteptă o viață fericoită și liniștită. Femeia chineză este solavă bărbatului său și acesta ca să-și facă merite înaintea rudelor și a cunoscuților săi, își bate și batjocurește femeia. Nu arareori se întâmplă oă bărbatul își omoră soția.

Este foarte interesant, că cuvântul „femeia” în limba chineză se scrie cu niște semne, oare scriindu-le de două ori lângă oaltă însemnă certă, ăr scriindu-le de trei ori lângă oaltă însemnă conjurațiune.

Vrabiă cântătoare.

Oțim în „Revue Scientifique” următoarele despre o vrabiă cântătoare:

D-l Mingaud Galien din Nimesi (Franța) în 1893 a prins un puu de vrabiă și l'a pus într'o colivă, în care se mai afla o inariță verde și două mierle.

Vrabiia fii bine grigită, creșcut și odată numai suprinse pe stăpânul ei cu aceea că începu să cânte. Vrabiia învăță sueratul mierlelor și cântul inariței și așa de bine imita cântul acestora, încât cine n'o vedea, nu-i putea deosebi cântul ei de cântul mierlei adevărate.

Calendarul săptămânii.
OCTOMVRE. are 31 zile. BRUMAREL.

Zilele	Călend. Inl. v.	Călend. Gregor.
Dum.	13 M. Carp. și Papii	25 Crisant și Dar.
Luni	14 † Cuv. Parasch.	26 Demetriu
Marți	15 S. m. Lucian	27 Sabina
Mer.	16 S. m. Longin	28 Sim. și Ind. ap.
Joi	17 S. prof. Osea	29 Narcis
Vin.	18 † S. ap. ev Luca	30 Hartman
Sâm.	19 S. pr. Joel și Uar.	31 Lupan

Tergul de rimători din Steinbruch.

Starea rimătorilor a fost la 20 Octomvre de 5937 capete, la 21 Oct. au

— „De unde? Fă comput! Prinde condeiul și scrie: Mi-ai dat două de mirésă o cloșcă cu 13 pui. Ah! că 4 au fost cocoși și 9 pui. Din cocoșei 3 am mâncat, ăr unul și puicele și găina le-am ținut. În ierna d'intăiu am avut dela ele o 400 de ouă, care le-am dat cu 1000 cruceri, adecă cu 10 fi. Am pus în primăvera întâia vre o cloșcă, mi-au scos pui, am mai și mâncat din ei; pentru grija și hrana li-o am dat, și totuși am băgat în iernă 20 găini tinere și bētrâne și un cocoș. În anul acesta am scos din ouă 26 fi. — În anul al 3-lea am scos 90 fi., în anul al 4-lea am scos tot din ouă, dela găinele prărite dela tine 200 fi. Astfel că ađi am pus la olaltă numai sumele încasate pe ouă și mi-au dat suma rotundă de 326 fi. De acești bani distruge tu, scumpă amică, și finucă, tu, și numai tu, că dela cloșca cea cu pui, ce mi-o-ai făcut tu present de mirésă, sē devină aceea sumă.”

— „Dér grija și hrana?”

— „Grija și hrana? Oh, de aceea nu fi la indoială, mi-am scos eu tot ce s'a căđut. Că tot mereu am avut ouă și pui pentru casă, numai din prăsila dela tine. Găinile ce le aflaiu în curtea bărbatului-meu, încetul cu încetul tōte le-am pustiit, le-am pus în olă ori la frigare, și am ținut și țin găini numai din prăsila dela tine. Și nu am vëndut numai ouăle întrecătoare. Când aveam 100, le vindeam numai decăt cu 2—3 fi. și banii-i puneam deosebit ca să ți-i adun, și să-ți fac din ei dar de mirésă. Așa prietina mea cea bună, nimic nu-ți dau din al meu, ci numai din al tēu; dec'i fi bună și primesce suma de 326 fi. și o pune bine, ori vino numai decăt cu mine să cumpărăm cele trebuincioase din ea, între care și o garnitură de mobile după gustul tēu.”

— O're se mai află și ađi astfel de prietene bune?

Reteg, 23 August 1896.

Ion Pop Reteganul.

intrat 476 capete și au eșit 325 capete rămânând la 22 Oct. un număr de 6278 capete.

Se notéză marfa: ungurésă veche grea dela — cr. până la — cr. marfa ungurésă tineră grea dela 54 1/2 cr., până la 56.— cr., de mijloc dela — cr. până la — cr. ușoră dela — cr. până la — cr.

Prețurile cerealelor din piața Brașov.

Din 23 Octomvre st. n. 1896.

Măsura său greutatea	Calitatea.	Valuta austr.	
		fl.	cr.
1 H. L.	Grăul cel mai frumos	5	50
"	Grău mijlociu . .	5	20
"	Grău mai slab . .	5	—
"	Grău mestecat . .	3	30
"	Săcară frumósă . .	3	50
"	Săcară mijlociă . .	3	20
"	Orz frumos	3	30
"	Orz mijlociu	3	—
"	Ovės frumos	2	20
"	Ovės mijlociu	—	—
"	Cucuruz	3	50
"	Mălaiu	4	—
"	Mazăre	6	—
"	Linte	11	—
"	Fasole	7	—
"	Sēmēntă de in	8	—
"	Sēmēntă de oănepă . .	4	—
"	Cartofi	—	75
"	Mazărliche	—	—
1 kilă	Carne de vită	—	44
"	Carne de porc	—	49
"	Carne de berbec	—	28
100 kil.	Său de vită prōspēt	21	—
"	Său de vită topit	32	—

Bursa de mărfuri din Budapesta.

din 21 Octomvre n. 1896.

Sēminte	Calitatea per Hect.	Prețul per 100 chilogr.	
		dela	până
Grău Bănățenesc	81	8.10	8.15
Grău dela Tisa	81	8.20	8.25
Grău de Pesta	81	8.20	—
Grău de Alba-regala	81	8.20	—
Grău de Bácska	81	8.20	7.80
Grău ung. de nord	81	—	—

Sēminte vechi ori nouă	soiul	Calitatea per Hect.	Prețul per 100 chilgr.	
			dela	până
Săcară	nutreț	70—72	7.90	7.—
Orz	de vinars	60—62	4.—	4.30
Orz	de bere	62.64	5.10	5.90
Orz	de bere	64.66	6.50	8.—
Ovės		39.41	5.45	6.—
Cucuruz	bănăț.	75	—	—
Cucuruz	altă soi	73	—	—
Cucuruz	"	—	—	—
Hirișcă	"	—	—	—

Productediv.	Soiul	Cursul	
		dela	până
Sem. de trif.	Luțernă ungur.	—	—
"	transilvană	—	—
"	bănățenă	—	—
"	roșia	—	—
"	rafinat duplu	—	—
Oleu de rap.	dela Pesta	57.50	58.—
Oleu de in	dela țără	—	—
Uns. de porc	svēntată	52.—	53.—
"	afumată	56.—	57.—
Său	din Bosnia în buti	13.75	14.25
Prune	din Serbia în saci	—	—
Lictar	slavon nou	17.25	17.75
"	bănățenesc	15.—	15.50
Nuci	din Ungaria	—	—
Gogoși	unguresci	—	—
"	sērbesci	—	—
Miere	brută	—	—
"	galbină strecurată	—	—
Ceară	de Rosenau	—	—
Spirt	brut	—	—
"	Drojdiuțe de spirt	—	—

Cursul la bursa din Viena.

Din 23 Octomvre 1896.

Renta ung. de aur 4%	121.45
Renta de corōne ung. 4%	99.20
Impr. căil. fer. ung. în aur 4 1/2%	122.—
Impr. căil. fer. ung. în argint 4 1/2%	100.90
Oblig. căil. fer. ung. de ost. I. emis.	121.—
Bonuri rurale ungare 4%	97.10
Bonuri rurale croate-slavone . .	97.30
Imprum. ung. cu premii	155.40
Losuri pentru reg. Tisei și Segedin.	137.—
Renta de hârtie austr.	101.20
Renta de argint austr.	101.20
Renta de aur austr.	121.80
Losuri din 1860.	144.—
Acții de ale Băncei anstro-ungară.	943.—
Acții de-ale Băncei ung. de credit.	405.—

Acții de-ale Băncei austr. de credit.	367.25
Napoleonori	9.53
Măroi imperiale germane	58.80
London vista	119.90
Paris vista	47.50
Rente de corōne austr. 4%	101.20
Note italiene	44.42 1/2

Cursul pietei Brașov.

Din 24 Octomvre 1896.

Banonote rom. Camp.	9.48	Vënd.	9.51
Argint roman. Camp.	9.45	Vënd.	9.48
Napoleon-d'ori Camp.	9.50	Vënd.	9.53
Galbeni	Cump.	5.60	Vënd. 5.65
Ruble rusesci	Cump. 126.—	Vënd.	—
Măroi germane	Cump. —	Vënd.	—
Lire turcesci	Cump. —	Vënd.	—
Scriș. fonc. Albina 5%	100.75	Vënd.	101.75

Proprietar: **Dr. Aurel Mureșianu.**
Redactor responsabil **Gregoriu Maior.**

CONCURS.

Pentru prăvălia din Sibiu a societății comerciale în înființare „Concordia”, care sē va deschide la 1 Ianuarie 1897 eventual și mai curând, se caută un

Conducător.

Doritorii de a ocupa acest post au să probeze prin documente calificățiunea și aptitudinea lor în tōte afacerile comerciale.

Ofertele prōvedute cu documentele necesare sunt a se înainta la comitetul executiv al fondatorilor „Concordiei” sub adresa Institutului „Albina” în Sibiu până cel mult în 15 Novembre st. n. 1896.

La provocare va avé a se presenta aspirantul și în persoană.

Din ședința fondatorilor „Concordiei” ținută în Sibiu la 19 Octomvre 1896.

Ioan Hannia, Dominic Rațiu,
președinte. 2—3 notar.

A V I S.

Subscrisa are onōrea a face cunoscut On. Public, că **cu începere dela 1-a Noemvre primesce abonamente pentru cost** (de dus acasă).

Locuesc în Brașovu vechiu strada lungă Nr. 21, vis-a-vis de Hôtel Po-mu-verde.

Totodată avisez pe On. Dōmne, că **dau instrucțiā în bucătăriā.**

Cu tōtă stima
1093,2—3. **Friderike Lauritsch.**

„Reform”

ciasonnicile de buzunar Remontoir, întrece tot ce s'a putut presta până acuma.

forțe fine, mecanism de precisiune. Garanție de 3 ani pentru mers regulat. Cea mai nouă construcție. Reparaturile sunt cu totul eschise. Capacurile ciselate din veritabil Goldin. Rămâne și după 20 ani ca aur veritabil. **Prețul e numai 6 fl.** inclusiv cu repasage și imbrăcat în piele. — Lanț potrivit de Goldin, fasonul cel mai nou à fl. 1.50. — Sē pot procura cu rambursă dela depoul central

5—6 **Alfred Fischer,**
Viena, I., Adlergasse 12

Strămutare de local.

Aducem la cunoștința onorabilului public, că vechiul nostru **comerciu de bumbăcării și alte mărfuri**, fundat în 1846, **l'am strămutat** din Târgul Inului, unde a fost până acum, **în Târgul botelor Nr. 22**, sub localul Filialei „Albinei“.

Brașov, Octombrie 1896.

I. TECLU și FIU.

Nou dentist

in Brașov.

Dr. med. JULIU MÉGAY,

care a fost mai mulți ani asistent la Universitatea din Clușiu, ér mai târziu alegându-și de specialitate **Dentistica**, pe care a studiat-o în Berlin cu un succes eminent, **s'a stabilit în Brașov, Strada Porții Nr. 15.**

Avis onoratului public!

De vândare 500—600 oi

bune de prăsilă dintre cari **300 bucăți** (cu betul negru și picioarele negre). **Oile se află pe hotarul Crizbavului**, în comitatul Brașovului.

A se adresa la proprietarul **D-l Ioan Mandaiu**, în Satnlurg (Hosszufalu), comitatul Brașovului.

SPIRT contra Reumatismului.

Premiat cu **diplome** și cu **medaliă de aur** la expoziția din Cairo 1895 și la expoziția de medicamente din Londra 1896. — Analizat de medici și aplicat în spitaluri cu mare succes ca medicament exterior.

Vindecă iute ori și ce vătămare a corpului așa ca **soldina, reuma, ischia, astma** și altele.

Durerea de dinți și cap, o alină în cinci minute.

Prețul unei sticle cu instrucția folosirii **1 corună**, sticla mai mare **2 corone 40 fileri**.

Depou principal în BUDAPESTA la farmacia D. Török József Király-utca Nr. 12 și D. Dr. Egger A. Váci körút Nr. 17, se mai află la toate farmaciile din capitală, și la cele mai multe din provincie cum și la Producătorul:

Widder Gyula,

farmacist S.-A.-Ujhely Nr. 71.

Comandele din provincie se efectuează punctual.

Se află în **Brașov** la farmacia D-lor Kelemen Ferencz, Ales. Jekelius, Schuster K., Roth V. 1030,10—10.

15 bucăți fl. 5.75

15 bucăți fl. 5.75

ADEVÉR!

Neintrecută și în lumea întreagă au făcut mare senzație

Colectia - Austria, care constă din 15 bucăți bijuterii (argintării) splendide,

numai pentru **5 fl. 75 cr.** un ciasornic Remontoir de aur fason, pentru busunar.

Regulat punctual (pe 36 ore), mecanism de precisiune și cu placă emailată. Capacurile ciselate frumos, sunt lucrate din aur numit fason, care nu se distinge de aur curat și nu-și perde lustrul. — Pentru mersul regulat al sus numitelor ciasornice, dau în scris o garanție de 3 ani.

- 1 lanț fin de aur imitat, panter,
- 2 nasturi de mangete imitat de aur,
- 1 broșe frumos pentru dame,
- 3 nasturi de camasă imitat de aur,
- 1 nastur patent pentru guler,

- 1 ac fin pentru cravate,
- 1 etui pentru ciasornicul de aur fason,
- 1 oglindă de busunar, în ramă,
- 1 ac de bluse aur fason,
- 2 inele, imitat de aur cu britante simle și rubine.

Tote aceste **15 obiecte** splendide de bijuterie împreună cu ciasornicul de aur fason costă numai **fl. 5.75**

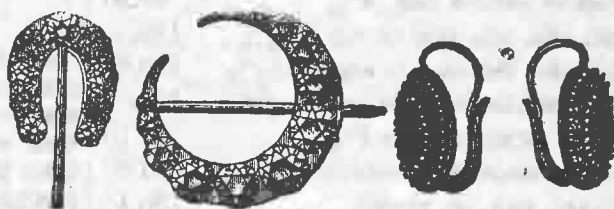
Trimitere cu rambursă. — La cas de neconveniență se restituie banii.

1083,4—6

Firma de ciasornice:

ALFRED FISCHER, Viena, I Adlergasse Nr. 12.

Imitații de Diamanturi parisiene,

legate în aur și argint veritabil.

Intrece toate imitațiile de până acum în lucire, ace de broș, cercei, inele, nasturi coliere, podobe de pâr, pentru teatru, baluri, soarele.

Zur Brillanten-Königin,

WIEN, Adlergasse Nr. 3.

Cataloge ilustrate cu prețuri, se trimit gratis și franco.

1091 2—6

O specialitate naturală neprețuibilă

este apa minerală alcalin-accidă bicarbonată

Isvorul „MATILDA“ de Bodok,

care după experiențele făcute sau dovedit ca o apă medicinală prea eficace și plăcută, mai ales: **la conturbări de mistuire, maladiile stomacului, a rinichilor, a beșicii udului și ale organelor respiratoare etc.**

Borviz de primul rang

care prin limpezitatea sa rară și prin conținutul său mare în acid carbonic natural — de un gust și efect prea plăcut și binefăcător — va îndeplini chiar și pretensiunile cele mai delicate, ca cum nici o altă apă minerală.

DEPOSIT PROPRIU în Brașov: strada Căldărarilor Nr. 68, în Sibiu, Sighișoara și în Alba-Julia: la D-l I. B. Misselbacher sen., în Cluj: la Segesváry és társai, în Deva: la Balog Gyula, în Oreștie: la Németh János.

Cu totă stima:

Administrațiunea isvorului „MATILDA.“

JOSEF GYÖRGY, (comit. Háromszék). Bodok. (Transilvania).

1025,29—100

Vândare en gros altoi de cireși și vișini.

Deja gata spre vândare **80,000 cireși, 50,000 vișini.**

Prețul altoilor de cireși: cei 160—200—240 centimetri înalți, rădăcina tare, trunică, de 1—2 ani, altoiul după mărime dela **20** până la **40 cr.**

Prețul altoilor de vișini: cei de 1—2—3—4 ani rădăcini tari, foarte bine dezvoltate, altoiul după trunicie dela **20** până la **50 cr.**

Prețurile en gros	100 bucăți	altoi de 40 cr.	de una séu mai multe specii	fl. 38 suta.
" " "	250	" " " 40	" " " " " " " "	36
" " "	500	" " " 40	" " " " " " " "	34
" " "	1000	" " " 40	" " " " " " " "	32
" " "	5000	" " " 40	" " " " " " " "	30

Altoi de vișini de 4—5 ani 100 buc. 48 fl., la cumpărarea de 250 buc. 45 fl., 500 bucăți 44 fl. suta. Am mare provizie din următoarele specii de cireși: **Germesdorf: mari negre, vâratice** din luna lui Maiu; **Badacsonyi: mari, Impératul Francisc rumene,** etc. etc. Mare provizie de vișini: **Vișini spanioli roșii, Pandi Kora Hortensia, regina Hortensia, Eugenia, Călugărițe Oigmesi** etc. etc.

Afară de cireși și vișini se vinde și **perii, merii, prunii, caiși și persed, căpșunii și fragi.** Altoii a fost cultivați în pământ bun, humos și de aceea au rădăcini dezvoltate, se aclimatisează lesne, sănătoși, durabili și se vând și ieftin.

Afară de sus amintitele specii se vinde și neoltoite: **perii, merii, merii paradisi, prunii de bistriță, duranez, Prunus Myrobolana, Samt Joulie, mandule, nesect galbeni, cireși, vișini negri,** a căror preț după grosime 1000 bucăți dela 5 fl. 85 cr. până la 19 fl. 80 cr.

Școala de pomi a lui **UNGHVARI LASZLÓ** din Czegled are o întindere de 140 jugere. Cuprinde 1.100.000 altoi nobili și 15.000.000 săbatică și ocupă locul prim din grădinile cu școlă de pomi de pe rotogolul pământului. Firma **Unghvári László** au făcut în decursul anului un mare progres pentru timp de secetă, au introdus fântâni artesiane. Sau plantat în toamna și primăvara trecută 4000 de pomișori. În fapt au început a cultiva și flori cum și trandafirii. — După mărtea fericitului Domnul **Bereczki Máté** au devenit posesorul proprietății din Mező-Kovácsbáz și Kun-ágota. Firma a înființat și în **Kecskemét** o școlă mare de pomărit în o întindere mare de 40 jugere, care va avé viitor și c. l.

! Poștiți a cere cartea cu prețuri!